

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

J/4724. számú

JELENTÉS

**a kis- és középvállalkozások 2005-2006. évi helyzetéről, gazdálkodási
feltételrendszeréről, valamint a kis- és középvállalkozások részére nyújtott
támogatásokról**

Előadó: Dr. Kákosy Csaba
gazdasági és közlekedési miniszter

Budapest, 2007. december

Tartalom

1. Bevezetés.....	3
2. Helyzetelemzés a kis- és középvállalkozói szektorról	4
2.1. A kis- és középvállalkozások meghatározása	4
2.2. A magyar vállalkozások száma és összetétele.....	4
2.3. A kis- és középvállalkozások szerepe a magyar gazdaságban és gazdasági teljesítményük.....	7
3. A kis- és középvállalkozások fejlesztése érdekében tett intézkedések	11
3.1. A vállalkozások adózását befolyásoló változások 2005-2006-ban	12
3.2. A vállalkozások adminisztrációs terheinek mérséklése	18
3.3. A vállalkozások modernizációja és a foglalkoztatás bővítése érdekében tett intézkedések.....	21
3.5. Nemzetközi tevékenység a kis- és középvállalkozás-fejlesztésben	30
3.6. Vállalkozói kultúra erősítése	33
4. A kis- és középvállalkozások támogatása	34
4.1. A kis- és középvállalkozásokat segítő pályázatos támogatások.....	34
4.1.1. A GKM 2005-2006. évi hazai forrásból finanszírozott kis- és középvállalkozói pályázatai	34
4.1.2. A kis- és középvállalkozások támogatása a Strukturális Alapok forrásaiból ...	35
4.3. A kis- és középvállalkozások részesedése az egyéb állami támogatásokból.....	49
4.4. A mikro-, kis- és középvállalkozások részesedése a közbeszerzésekből.....	55
5. Vállalkozásfejlesztési politika 2005-2006. évi eredményeinek összefoglalása	56
6. Vállalkozásfejlesztési intézkedések 2007-ben.....	58
Melléklet	63

1. Bevezetés

A hazai, kevés tapasztalattal rendelkező, a piacgazdaság szabályrendszerében tájékozatlanul mozgó kisvállalkozói szektor az elmúlt tizenöt évben az átmeneti gazdaságok magánszektorainak jellemző útját járta végig. Napjainkban a fejlett országok kisvállalkozóihoz képest a magyar kis- és középvállalkozói szektor lemaradása csökkent, a piaci szereplők száma nőtt és a vállalkozók között erős gazdasági verseny bontakozott ki.

A kormány felismerte a kis- és középvállalkozásoknak a gazdasági növekedésben és a munkahelyteremtésben játszott szerepét és 1999-ben külön a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló törvényt alkotott. A Kisvállalkozások Európai Chartájának 2002. áprilisi aláírásával, a többi csatlakozó országhoz hasonlóan Magyarország kötelezettséget vállalt arra, hogy azzal összhangban alakítja ki kis- és középvállalkozás-fejlesztési politikáját. Ennek eredményeként a kis- és középvállalkozások fejlődésének előmozdítása érdekében a Kormány 2002-ben a következő négy évre vonatkozóan megalkotta és elfogadta a Széchenyi Vállalkozásfejlesztési Programot. 2003-ban a 43/2003. (IV.16.) országgyűlési határozat és a 2003/361/EK bizottsági ajánlás alapján az 1999. évi XCV. törvény felülvizsgálatára került sor. Ennek eredményeként lépett hatályba 2004. május 1-jétől az azonos című, de tartalmában jelentősen megújult 2004. évi XXXIV. törvény.

A megújult törvény célja elsősorban a mikro-, kis- és középvállalkozások meghatározásának összhangba hozása az Európai Unió által a kis- és középvállalkozásokra használt definícióval.

A törvény szerint a kis- és középvállalkozásokkal kapcsolatos állami feladatokkal foglalkozó miniszter – a gazdasági és közlekedési miniszter – kétévente az Országgyűlés elé terjeszti a kis- és középvállalkozások helyzetét, gazdálkodási feltételrendszerét, a vállalkozások fejlesztését szolgáló, megtett intézkedéseket, valamint a kis- és középvállalkozások részére nyújtott állami támogatások eredményeit bemutató beszámolót.

Ez a jelentés a hazai kis- és középvállalkozói szektor 2005. és 2006. évi helyzetét mutatja be.

A jelentés utolsó fejezete kitér a 2007. év vállalkozásfejlesztési intézkedéseire is. Ebben az évben, 2007. október 10-én fogadta el a Kormány a kis- és középvállalkozás-fejlesztés elveinek hosszú távon történő meghatározása érdekében - az Európai Unió kis- és középvállalkozás-fejlesztési céljaival, illetve az ország gazdaságpolitikai alapelveivel, Magyarország Konvergencia Programjával, a II. Nemzeti Fejlesztési Tervvel és a Kormány középtávú tudomány- és technológia és innováció politikai stratégiájával összhangban - a 2007-2013. évekre szóló kis- és középvállalkozás-fejlesztési stratégiáját.

2. Helyzetelemzés a kis- és középvállalkozói szektorról

2.1. A kis- és középvállalkozások meghatározása

Vállalkozásnak tekintünk minden olyan önálló piaci kapcsolatokkal rendelkező, magántulajdonban levő gazdasági szervezetet, amely profitorientáltan gazdálkodik és fő tevékenysége az, hogy statisztikai értelemben vett jövedelemtermelést végez.

A kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény 3 §.-a szerint

- „(1) **Kis- és középvállalkozásnak minősül** az a vállalkozás, amelynek
- a) összes foglalkoztatotti létszáma 250 főnél kevesebb, és
 - b) éves nettó árbevétele legfeljebb 50 millió eurónak megfelelő forintösszeg, vagy mérlegfőösszege legfeljebb 43 millió eurónak megfelelő forintösszeg.
- (2) A KKV kategórián belül **kisvállalkozásnak** minősül az a vállalkozás, amelynek
- a) összes foglalkoztatotti létszáma 50 főnél kevesebb, és
 - b) éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 10 millió eurónak megfelelő forintösszeg.
- (3) A KKV kategórián belül **mikrovállalkozásnak** minősül az a vállalkozás, amelynek
- a) összes foglalkoztatotti létszáma 10 főnél kevesebb és
 - b) éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 2 millió eurónak megfelelő forintösszeg, továbbá
- (4) **Nem minősül kis- és középvállalkozásnak** az a vállalkozás, amelyben az állam vagy az önkormányzat közvetlenül vagy közvetett tulajdoni részesedése – tőke vagy szavazati jog alapján – külön-külön, vagy együttesen meghaladja a 25 százalékot.”

2.2. A magyar vállalkozások száma és összetétele

2006. december 31-én összesen mintegy 913 600 regisztrált vállalkozás volt a gazdaságban, 21 500-zal kevesebb, mint egy évvel korábban. A regisztrált vállalkozások számának visszaesését az okozta, hogy a nyilvántartott egyéni vállalkozások száma jelentős mértékben, 35 000-rel csökkent. Ezt a visszaesést mérsékelte, hogy ezzel egy időben a társas vállalkozások száma emelkedett.

A regisztrált vállalkozások száma

Gazdálkodási forma	2003. december 31.	2004. december 31.	2005. december 31.	2006. december 31.
Egyéni vállalkozás	488 180	482 752	469 873	434 585
Betéti társaság	214 780	219 015	220 948	221 145
Közkereseti társaság	7 889	7 725	7 483	7 244
Korlátolt felelősségű társaság	193 245	209 717	224 144	238 410
Részvénytársaság	4 345	4 357	4 371	4 373
Szövetkezet	6 790	6 532	6 230	5 860
Egyéb	2 036	2 087	2 057	2 022
Vállalkozás összesen	917 265	932 185	935 106	913 639

Forrás: a KSH adatszolgáltatása a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumnak a kis- és középvállalkozások helyzetével, támogatásával összefüggő adatszolgáltatásról szóló 307/2004.(XI. 13) Korm. rendelet alapján

A legnagyobb mértékben a korlátolt felelősségű társaságok száma bővült, de nagyobb lett a betéti társaságok száma is. A vállalkozások mintegy 50 százaléka egyéni, 50 százaléka társas vállalkozás volt.

A regisztrált vállalkozások tekintélyes hányada valójában nem működik. A működő vállalkozások aránya a regisztráltakhoz képest átlagosan 74% volt.

A működő vállalkozások definícióját a KSH 2005-ben megváltoztatta. Ezt követően új, egységes európai módszertan szerint jár el, azzal a céllal, hogy pontosabb eredményeket szolgáltatasson, és a tagállamok adatai összehasonlíthatóak legyenek. Csak utólagosan, a benyújtott adóbevallások és statisztikai adatszolgáltatások feldolgozása után állapítja meg egy szervezetről, hogy adott évben gazdasági aktivitást mutatott-e, vagy sem. Egy vállalkozást egy adott évben akkor tekint működőnek, ha rendelkezett árbevétellel vagy volt foglalkoztatottja. Korábban működő vállalkozásnak azt a vállalkozást tekintette, amely a tárgyévben, vagy az azt megelőző évben adóbevallást nyújtott be, statisztikai adatszolgáltatást teljesített, illetve a tárgyévben vagy azt megelőző évben alakult.

A működő vállalkozások számát, illetve megoszlását 2003-2006 között az alábbi táblázatok szemléltetik:

Működő vállalkozások száma létszámnagyság-kategóriák szerint 2003-2006

	Vállalkozás (darab)			
	2003	2004	2005	2006
0-1	479 225	478 609	475 648	460 657
2-9 fős	185 119	191 995	193 577	183 269
10-49 fős (kis)	27 673	28 672	29 357	27 650
50-249 fős (közepes)	5 002	5 016	4 966	5 134
250 fős és fölötti (nagy)	955	944	922	956
Összesen	697 974	705 236	704 470	677 666

Forrás: a KSH adatszolgáltatása a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumnak a kis- és középvállalkozások helyzetével, támogatásával összefüggő adatszolgáltatásról szóló 307/2004.(XI. 13) Korm. rendelet alapján

(2006. évre vonatkozóan előzetes adatok állnak rendelkezésre.)

A Magyarországon működő vállalkozások 99,8 százaléka mikro-, kis- vagy középvállalkozás. Ezen belül a mikrovállalkozások aránya magas, az összes működő vállalkozás mintegy 95 százalékát teszik ki.

A működő vállalkozások számát jogi formánként a következő táblázat mutatja. A vállalkozások számának alakulását az elmúlt négy évben az egyéni vállalkozások számának lassú csökkenése, a jogi személyiség nélküli vállalkozások közül a Bt-k számának ingadozása és a jogi személyiségűek közül a Kft.-k némi bővülése jellemezte.

A működő vállalkozások száma jogi formák szerint (2000-2006)

Időszak	Egyéni	Kkt.	Bt.	Kft.	Rt.	Szövetkezet	Összesen
2000	360 075	5 970	134 169	114 112	3 336	3 954	622 407
2001	360 668	6 333	146 422	121 849	3 425	3 786	643 384
2002	390 843	6 263	154 420	131 776	3 451	3 532	691 138
2003	383 509	6 010	157 877	142 954	3 443	3 422	697 974
2004	376 463	5 844	160 236	155 333	3 415	3 207	705 236
2005	372 973	5 535	155 325	163 475	3 388	3 080	704 470
2006	348 144	5 137	150 567	167 086	3 394	2 695	677 666

Az összesen rovat egyéb vállalkozási formákat is tartalmaz, ezért a táblázat sorainak összege nem egyezik az összesen oszlop adataival. A 2000, 2001 és 2002 évekre vonatkozó adatokat a KSH új módszertan szerint visszamenőlegesen újraszámolta. A táblázatban szereplő adatok már az új módszertan szerint készültek.

Forrás: a KSH adatszolgáltatása a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumnak a kis- és középvállalkozások helyzetével, támogatásával összefüggő adatszolgáltatásról szóló 307/2004.(XI. 13) Korm. rendelet alapján

(2006. évre vonatkozóan előzetes adatok állnak rendelkezésre.)

A vállalkozások közül a legtöbb az ingatlanforgalmazást, ingatlan bérbeadást, illetve gazdasági tevékenységet segítő szolgáltatást magában foglaló gyűjtőágazatban működött. Ezt követték kereskedelmi vállalkozások, majd az iparban és építőiparban tevékenykedők. Ezek voltak a legnépesebb ágazatok 2005-2006-ban. A mezőgazdaság, a szállítás, a vendéglátás, az egyéb szolgáltató ágazatok súlya kisebb volt.

A működő vállalkozások számának változása ágazat szerint 2003- 2006-ban

Ágazat	2003	2004	2005	2006
Mezőgazdaság	25 238	24 777	24 269	22 911
Ipar*	69 509	68 134	65 641	61 192
Építőipar	71 041	72 344	72 365	68 444
Kereskedelem	161 000	159 992	156 210	147 919
Vendéglátás	33 284	33 235	32 736	31 255
Szállítás	38 668	37 717	36 879	34 954
Pénzügyi szolgáltatás	21 010	22 683	24 634	24 253
Ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatások	182 400	186 396	189 268	185 998
Oktatás	21 551	23 496	24 882	24 601
Egészségügy	22 905	23 697	24 192	24 574
Egyéb szolgáltatás	51 368	52 765	53 394	51 565
Összesen	697974	705236	704 470	677 666

*Ipar = Bányászat + Feldolgozóipar + Villamosenergia

Forrás: a KSH adatszolgáltatása a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumnak a kis- és középvállalkozások helyzetével, támogatásával összefüggő adatszolgáltatásról szóló 307/2004.(XI. 13) Korm. rendelet alapján

(2006. évre vonatkozóan előzetes adatok állnak rendelkezésre.)

A vállalkozások területi megoszlásának egyik jellemzője, hogy Budapesten és Pest megyében volt található a legtöbb vállalkozás. Az összes vállalkozás mintegy 40 százaléka működött a fővárosban és Pest megyében.

2.3. A kis- és középvállalkozások szerepe a magyar gazdaságban és gazdasági teljesítményük

A kis- és középvállalkozások alapvető szerkezeti jellemzői az elmúlt időszakban alig változtak, nagyobb mértékben részesednek a foglalkoztatásból, mint az árbevételből vagy a jövedelemtermelésből.

A kis- és közepes vállalkozások a foglalkoztatásban

A KSH előzetes adata¹ szerint 2006-ban az üzleti szférában a foglalkoztatottak száma 7 ezrelékkal csökkent. A foglalkoztatottak számának csökkenése részben annak is tulajdonítható, hogy az utóbbi években – részben módszertani változások² miatt - az egyéni vállalkozók száma lassú csökkenést mutat. A kis- és középvállalkozások foglalkoztatásban betöltött szerepe továbbra is jelentős. A kis- és középvállalkozói szektorban foglalkoztatottak aránya az adott periódusban mintegy 72%-ot tett ki.

¹A KSH 2006-tól kezdődően nem becsléssel (teljeskörűsítéssel) állapítja meg a 20 főnél kisebb vállalkozások körében foglalkoztatottak létszámát, hanem széleskörűen használja az adóbevallásokból származó adminisztratív adatforrásokat, így a végleges adatok a vonatkozó évi utáni második év végére lesznek csak teljeskörűek. Ezért az előzetes adatok időbeni összehasonlításra nem alkalmasak, mert nem fedik le a vállalkozások teljes körét, csak az adott időpontig ismertté vált adatokat tartalmazzák, a létszámok az évenkénti adatrevíziók során folyamatosan növekednek.

² A KSH egy vállalkozást egy adott évben akkor tekint működőnek, ha rendelkezett árbevétellel, vagy volt foglalkoztatottja.

A foglalkoztatottság alakulása 2003-2006

	2003	2004	2005	2006
0-1 fő	465 813	477 307	478 972	444 501
2-9 fő	612 591	617 003	594 507	595 836
10-49 fő	521 157	527 763	525 500	526 195
50-249 fő	478 528	482 560	467 717	471 162
<i>KKV összesen</i>	<i>2 078 089</i>	<i>2 104 633</i>	<i>2 066 696</i>	<i>2 037 694</i>
250 főnél nagyobb	777 485	786 090	764 588	773 730
Összesen	2 855 574	2 890 723	2 831 284	2 811 424

Forrás: a KSH adatszolgáltatása a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumnak a kis- és középvállalkozások helyzetével, támogatásával összefüggő adatszolgáltatásról szóló 307/2004.(XI. 13) Korm. rendelet alapján

(2006. évre vonatkozóan előzetes adatok állnak rendelkezésre.)

Részesedés a bruttó hozzáadott értékben

A hozzáadott érték létrehozásának vállalati szerkezete nem mutatott jelentős változást. A mikro- és kisvállalkozások állították elő a hozzáadott érték egyharmadát, a közepesek mintegy ötödét, a nagyvállalatok közel felét.

A bruttó hozzáadott érték megoszlásának alakulása 2003-2006 (%)

	2003	2004	2005	2006
0-1 fő	6,7	6,1	6,0	6,4
2-9 fő	10,4	11,7	10,9	10,2
10-49 fő	16,2	17,0	16,4	16,2
50-249 fő	19,3	18,5	18,7	19,2
<i>KKV összesen</i>	<i>52,6</i>	<i>53,3</i>	<i>52,0</i>	<i>52,0</i>
250 főnél nagyobb	47,4	46,7	48,0	48,0
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: a KSH adatszolgáltatása a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumnak a kis- és középvállalkozások helyzetével, támogatásával összefüggő adatszolgáltatásról szóló 307/2004.(XI. 13) Korm. rendelet alapján

(2006. évre vonatkozóan előzetes adatok állnak rendelkezésre.)

2005-ben a korábbi évekhez képest valamelyest nőtt a nagyvállalatok részesedése a bruttó hozzáadott értékből.

Árbevétel és export

A 2003-2006 közötti időszakban a különböző nagyságú vállalkozások árbevételének részaránya nem változott. 2006-ban a nagyvállalatok az összes nettó árbevétel 40 százalékát, a középvállalatok csaknem 20, a mikro- és kisvállalkozások mintegy 40 százalékát realizálták.

A nettó árbevétel megoszlásának alakulása 2003-2006 (%)

	2003	2004	2005	2006
0-1 fő	7,3	7,3	7,4	7,3
2-9 fő	14,7	14,7	14,4	14,3
10-49 fő	19,2	20,5	19,7	18,0
50-249 fő	18,8	18,0	18,1	19,8
250 főnél nagyobb	40,0	39,5	40,4	40,6
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: a KSH adatszolgáltatása a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumnak a kis- és középvállalkozások helyzetével, támogatásával összefüggő adatszolgáltatásról szóló 307/2004.(XI. 13) Korm. rendelet alapján

(2006. évre vonatkozóan előzetes adatok állnak rendelkezésre.)

Változatlan trend az exportértékesítés megoszlásában, hogy a nagyvállalatok realizálták az export túlnyomó részét: 76,8 százalékát. 2005-ben a mikro-, és kisvállalkozások az összes export 8,8, a középvállalkozások 14,4 százalékát bonyolították le. 2006-ban a nagyvállalatok adták az export 77 százalékát, a mikro-, kis- és középvállalkozások a 23 százalékát.

A vállalkozások regionális szerkezete

A vállalkozások néhány mutatója statisztikai régiók szerint 2005-ben (db,%)

	Vállalkozás-sűrűség	Vállalkozások számának megoszlása (%)	Alkalmazottak számának megoszlása (%)	Jegyzett tőke megoszlása (%)	Hozzáadott érték megoszlása (%)	Árbevétel megoszlása (%)	Export megoszlása (%)
Közép-Magyarország	96	38,6	45,3	59,3	56,2	55,1	39,0
Közép-Dunántúl	67	10,4	10,8	9,3	9,7	11,8	23,5
Nyugat-Dunántúl	71	10,0	9,5	7,6	9,5	9,2	19,0
Dél-Dunántúl	63	8,7	6,9	5,7	4,8	4,1	1,7
Észak-Magyarország	50	8,9	7,7	6,3	6,9	6,0	6,7
Észak-Alföld	54	11,7	10,1	6,2	6,8	7,3	5,9
Dél-Alföld	61	11,6	9,8	5,6	6,0	6,6	4,1
Átlag/Összesen	70	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: A vállalkozások demográfiája, 2005 (KSH 2007. c. Statisztikai tükrő) és az adóbevallások adatai alapján számolva

A Közép-magyarországi régió kivül a Közép-dunántúli és a Nyugat-dunántúli régió vállalkozásai több erőforrással rendelkeznek, és nagyobb teljesítményt nyújtanak.

Termelékenység

A szóban forgó időszakban az egy foglalkoztatottra jutó árbevétel tovább nőtt, ezen belül az átlagosnál gyorsabban az 50-249 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, illetve a nagyvállalkozásoknál.

Egy foglalkoztatottra jutó árbevétel 2003-2006 (ezer Ft)

	2003	2004	2005	2006
0-1 fő	7 212	7 994	8 718	10 690
2-9 fő	11 434	12 442	13 742	15 537
10-49 fő	17 488	20 266	21 248	22 173
50-249 fő	18 350	19 439	21 875	27 230
250 főnél nagyobb	23 507	26 085	29 838	33 999
Átlag	16 335	18 014	19 976	23 053

Forrás: a KSH adatszolgáltatása a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumnak a kis- és középvállalkozások helyzetével, támogatásával összefüggő adatszolgáltatásról szóló 307/2004.(XI. 13) Korm. rendelet alapján

(2006. évre vonatkozóan előzetes adatok állnak rendelkezésre.)

A vállalkozói szférában az elmúlt időszakban egészében véve a termelékenység nőtt.

A bankszektor és a szövetkezeti hitelintézeti szektor által a mikro- kis- és középvállalkozásoknak nyújtott hitelek alakulása 2005-ben és 2006-ban

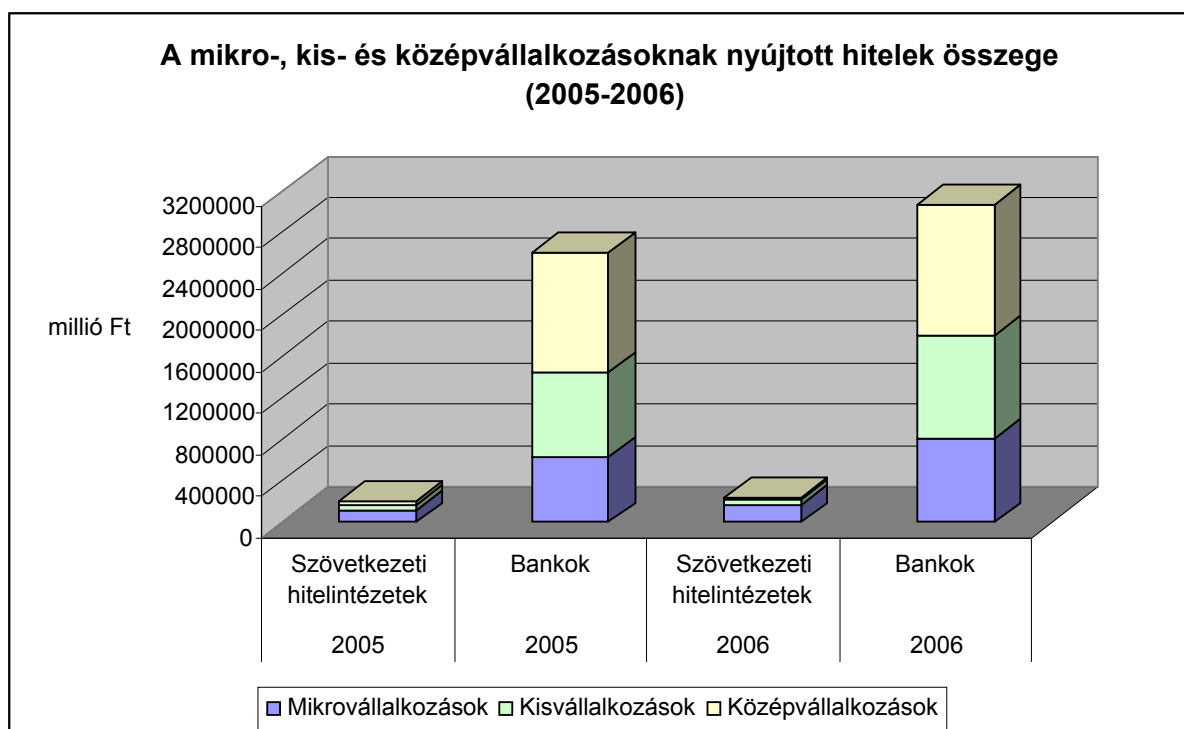
A kihelyezett hitelösszegek tekintetében a bankok súlya egyértelműen domináns. A részesedésük a kis- és középvállalkozói szektor hitelezésében mintegy 90%-t tett ki szemben a szövetkezeti hitelintézetek alig 10%-os arányával.

A takarékszövetkezeti szektor piaci pozíciója az elmúlt években folyamatosan gyengült, mert a takarékszövetkezetek versenyhátrányban vannak az egyre inkább a kisvállalkozók, illetve a lakosság felé forduló kereskedelmi bankokkal szemben. A takarékszövetkezetek jellemzően forintforrásokkal rendelkeznek, miközben a hitelfelvevők a kibontakozott trendnek megfelelően a devizaalapú hiteleket részesítik előnyben.

A bankok és szövetkezeti hitelintézetek kis- és középvállalkozásoknak nyújtott hitelei 2005-2006-ban (millió Ft)

Tárgyidőszakban nyújtott hitelek összesen	2005		2006	
	Szövetkezeti hitelintézetek (millió Ft)	Bankok (millió Ft)	Szövetkezeti hitelintézetek (millió Ft)	Bankok (millió Ft)
Mikrovállalkozás	117 676	627 792	161 190	813 687
Kisvállalkozás	57 723	816 389	66 278	995 176
Középvállalkozás	23 651	1 155 195	17 663	1 253 288
Összesen	199 050	2 599 376	245 131	3 062 151

Forrás: PSZÁF adatszolgáltatása a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumnak

Forrás: PSZÁF adatszolgáltatása a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumnak

A bankok és a szövetkezeti hitelintézetek 2005. és 2006. évi, kis- és középvállalkozásoknak nyújtott hiteleinek adatait a melléklet táblázatai mutatják be részletesen.

3. A kis- és középvállalkozások fejlesztése érdekében tett intézkedések

A Kormány az 1213/2002. (XII. 23.) Korm. határozatával fogadta el az átfogó, középtávú – 2002-től 2006-ig tartó – kis- és középvállalkozás-fejlesztési programját, a Széchenyi Vállalkozásfejlesztési Programot.

A Program az EU egységes belső piacán való működéshez szükséges versenyképesség elérése, valamint az uniós tagállamokra jellemző gazdasági, illetve életszínvonalbeli átlagokhoz való felzárkózás érdekében a kis- és középvállalkozások fejlődésének előmozdítására 5 prioritást fogalmazott meg:

- Versenyképesség növelése, kis- és középvállalkozások modernizációjának elősegítése;
- Kis- és középvállalkozások EU integrációs felkészítése, felzárkóztatása;
- Kis- és középvállalkozások esélyegyenlőségének javítása;
- Kiszámítható működési feltételek, vállalkozóbarát szabályozási környezet kialakítása;
- EU támogatások igénybevételének elősegítése, a pályázati rendszer EU harmonizációja.

A Program végrehajtása során számos intézkedés került megvalósításra: 2003-tól bevezetésre került az egyszerűsített vállalkozói adó, megnyílt az adómentes fejlesztési tartalékképzés lehetősége. Új, államilag támogatott hitelkonstrukciók kerültek bevezetésre, a pályázati támogatások a modernizációs célú beruházásokat, a piaci versenyképességet javító szolgáltatásokat, valamint a korszerű vállalatirányítási

rendszerek elterjedését ösztönözték. A kis- és középvállalkozások állami kockázati tőketársaságokon keresztül hozzájutottak tőkepiaci szolgáltatásokhoz.

A következőkben a 2005-2006. évben megtett főbb vállalkozásfejlesztési intézkedéseket mutatjuk be.

3.1. A vállalkozások adózását befolyásoló változások 2005-2006-ban

A vállalkozások adózása terén számos jelentős változás következett be a vizsgált időszakban. 2005 elején a Kormány adóreformot hirdetett, ehhez felállított egy szakértőkből és különböző érdekképviselői és szakmai szervezetek delegáltjaiból álló adóreform bizottságot. Ezzel párhuzamosan meghirdették a bürokrácia csökkentésére irányuló programot. A 2006. áprilisi választások után megalakult új Kormány Új Egyensúly néven meghirdette programját, amelyben prioritást kapott a tartós egyensúly megteremtése a gazdaságban, a költségvetési egyensúly minél gyorsabb helyreállítása. Ennek keretében az adócsökkentésekre vonatkozóan korábban elhatározott programokat a Kormány elhalasztotta, a nagyobb állampolgári felelősségre, az eltitkolt jövedelmek kifehérítésére és a szolidaritásra helyezve a hangsúlyt.

A 2006 közepétől életbe lépett változások az adórendszer valamennyi fontosabb elemét érintik, de jelentős részben az adó- és járulékváltozások szélesítésén és az adóelkerülés lehetőségeinek szűkítésén keresztül növelik az államháztartás bevételeit. A 2006. decemberi aktualizált konvergencia program szerint a bevételnövelő intézkedések mellett a kormányprogrammal összhangban a szabályozás az adórendszeren keresztül is ösztönözni kívánja a foglalkoztatás növelését a kis- és középvállalkozási szektorban, valamint a hátrányos helyzetű térségekben. Az elfogadott adó- és járulékváltozások 2007-ben az adócentralizáció 1,5%-os növekedését eredményezik a 2006-ban lecsökkent szinthez képest. Az adóemelések a konvergencia program szerint átmenetiek. Az egyensúly megteremtését és megszilárdítását követően újra lehetőség nyílik az adó- és járulékbévételek ésszerű és fokozatos mérséklésére.

A Gazdasági és Közlekedési Minisztérium 10 éve méri fel – reprezentatív kérdőíves felmérése keretében – a hazai kis- és középvállalkozások növekedését leginkább hátráltató tényezőket. A felmérések eredményei azt mutatják, hogy a vállalkozások növekedését akadályozó tényezők sorrendjében a magas közterhek teljesítését és a gazdasági szabályozás kiszámíthatatlanságát, azaz a szabályozási környezetet tekintik a hazai kis- és középvállalkozók a növekedésüket leginkább hátráltató tényezőnek.

Ezzel összefüggésben a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium 2006. október 17-én hirdette meg az „Üzletre hangolva” programot, amelynek célja a vállalkozói terhek csökkentése, a vállalkozások működési feltételeinek javítása a konvergencia program szabta keretek között. A program keretében a vállalkozói szektortól, szakmai, érdekképviselői szervezetektől beérkezett közel 400 javaslat alapján, valamint az érintett tárcákkal folytatott folyamatos egyeztetések eredményeként elkészült az üzleti környezet fejlesztésére, a vállalkozások működési és tranzakciós költségeinek csökkentésére irányuló koncepciót és a megvalósítani tervezett intézkedéseket összefoglaló cselekvési terv. A program szabályozási és

fejlesztéspolitikai intézkedései egyebek mellett kiterjednek a cég- és adóadminisztráció egyszerűsítésére, a vállalkozások jogbiztonságának növelésére, a pénzügyi működési feltételek javítására, a verseny tisztaságának és átláthatóságának fokozására.

Az egyszerűsített vállalkozói adó

A gazdálkodók adózásának egyszerűsítése, és az adminisztráció csökkentése érdekében 2003-tól bevezetésre került az egyszerűsített vállalkozói adó (EVA). 2005-ben az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló XLIII. törvényt módosították, melynek hatására további jogcímen csökkenthetővé vált az adó alapja, így ha az evaalany jogszabály vagy jogerős bírósági határozat alapján kap kártérítést, kártalanítást, annak összegével 2004-re visszamenőleg csökkentheti az adóalapját. Az EVA választhatóságát meghatározó éves bevételi értékhatár változatlanul 25 millió Ft volt.

2006. október 1-jétől a költségvetési egyensúly helyreállítása érdekében hozott intézkedések között a kis- és középvállalkozásokat érintő legfontosabb szabályváltozás az, hogy az EVA mértéke 15%-ról 25%-ra emelkedett. Ehhez kapcsolódóan változtak az evaalanyok adóalap-meghatározására, nyilvántartására és az evából történő kilépésre vonatkozó szabályok is. Az adókulcs változása miatt a törvény lehetőséget biztosított az evaalanyoknak az evaalanyiság évközi megszüntetésére.

2006-tól a közösségi adószám megléte, illetve annak kiváltása már nem volt kizáró ok az EVA hatály alá bejelentkezésnek. Ez annak a feloldása, miszerint nem lehet hátrányos helyzetbe hozni azokat az adóalanyokat, akik nemcsak Magyarországon, hanem az Unió más területén is folytatnak gazdasági tevékenységet. Míg az adóalanyi kör bővült a közjegyzői irodával, addig a hulladék-kereskedelemmel foglalkozókat kizárta az eva körből a jogalkotó. 2006-tól áfafizetési kötelezettség terheli az evaalanyt is, ha az Európai Közösségen belülről szerez be terméket.

Az egyszerűsített vállalkozói adó népszerűségét jelzi az adó hatálya alá bejelentkező vállalkozások számának és az ebből az adónemből befolyó adóbevételnek az alakulása.

Az egyszerűsített vállalkozói adóra áttért adóalanyok száma és a ténylegesen befizetett EVA alakulása

	Belépők száma, db	Befizetett EVA, Mrd Ft
2003	60 539	31
2004	23 433	67
2005	19 056	91
2006	12 397	143

Forrás: APEH

Az EVA bevezetésekor még többségében az egyéni vállalkozók választották az evaalanyiságot, a bevételi határ 15 millióról 25 millió Ft-ra történő emelése óta (2004-től) a társas vállalkozások aránya emelkedett folyamatosan, 2006-ra a két csoport létszáma kiegyenlítetté vált.

AZ EVA bevezetése nagy jelentőségű lépés volt abban a tekintetben, hogy láthatóvá válhatott a rejtett gazdaság egy része, javult az adórendszer átláthatósága és kiszámíthatósága, a cégek adózási és szerződéses fegyelme.

Adó- és adóalap kedvezmény, fejlesztési tartalékképzés

A lenti táblázat összefoglalva bemutatja a kifejezetten a mikro-, kis- és középvállalkozások számára 2001-ben bevezetett, a vállalkozások jövedelempozícióját, illetve likviditási helyzetét javító, adóterheinek mérséklésére irányuló kedvezmény, és a 2004-ben megjelent fejlesztési tartalék, valamint a 2005-2006-ban a K+F tevékenységhez és a foglalkoztatáshoz kapcsolódóan bevezetett kedvezmények igénybevételének alakulását.

A kis- és középvállalkozások által igénybe vett adóalap-, illetőleg adókedvezmények (2002-2006)

		Összeg (millió forint)					Fő, ill. darab				
		2002	2003	2004	2005	2006	2002	2003	2004	2005	2006
Egyéni vállalkozók	Kisvállalkozói (beruházási adóalap-) kedvezmény	21 794	19 505	11 753	9 610	9 135	13 351	11 236	8 171	6 379	4 497
	Kisvállalkozások hiteleinek adókedvezménye	523	602	312	85	82	1 354	1 467	699	649	671
	Fejlesztési tartalék	-	-	557	168	299	-	-	929	196	188
	Kis- és középvállalkozások szabadalom, mintaoltalom utáni bevétel-csökkentése	-	-	-	1	3	-	-	-	9	14
	Mikrovállalkozások foglalkoztatás utáni bevétel-csökkentése	-	-	-	143	112	-	-	-	268	162
Társasági adóalanyok*	Mikro- és kisvállalkozások beruházási adóalap kedvezménye	102 105	101 414	90 283	83 839	78 282	27 779	26 931	21 621	19 335	16 070
	Kis- és középvállalkozások beruházási hitelek utáni adókedvezménye	1 753	2 639	2 582	2 455	2 414	4 708	6 624	6 333	5 899	4 818
	Fejlesztési tartalék	-	142 001	142 964	138 805	148 488	-	17 160	16 730	16 228	14 773
	Kis- és középvállalkozások szabadalom, mintaoltalom utáni adóalap-kedvezménye	-	-	-	788	623	-	-	-	266	129
	Mikrovállalkozások foglalkoztatás utáni adóalap-kedvezménye	-	-	-	1 992	1 730	-	-	-	1 075	839
	Kis- és középvállalkozásoknál szoftverfejlesztő utáni adókedvezmény	-	-	-	-	77	-	-	-	-	96
Össze	Beruházási adóalap kedvezmény	123 899	120 919	102 036	93 449	87 417	41 130	38 167	29 792	25 714	20 567
	Beruházási hitelek utáni adókedvezmény	2 276	3 241	2 894	2 540	2 496	6 062	8 091	7 032	6 548	5 489
	Fejlesztési tartalék	-	142 001	143 521	138 973	148 787	-	17 160	17 659	16 424	14 961

Kis- és közép-vállalkozások szabadalom, mintaoltalom utáni adóalap-kedvezménye	-	-	-	789	626	-	-	-	275	143
Mikrovállalkozások foglalkoztatás utáni adóalap-kedvezménye	-	-	-	2 135	1 842	-	-	-	1 343	1 001
Kis- és közép-vállalkozásoknál szoftverfejlesztő utáni adókedvezmény	-	-	-	-	77	-	-	-	-	96

*az előtársaságok, az off-shore és a naptári évtől eltérő üzleti évet alkalmazó társaságok nélkül

Forrás: az APEH összesítései a 2002., a 2003., a 2004., a 2005. és a 2006. évekről benyújtott személyi jövedelemadó- és társasági adóbevallásokból

A mikro- és kisvállalkozások beruházási adóalap-kedvezménye az adózás előtti eredmény csökkentésére nyújtott lehetőséget. A tárgyi eszközök beszerzésére fordított költségek az adóalapról levonhatók meghatározott feltételek fennállása esetén az adóalap összegéig. Kezdetben az összeg 10 millió Ft volt, 2002-től max. 30 millió. 2004-től pedig a kedvezmény a középvállalkozások számára is elérhetővé vált (de minimis támogatás). 2005-ben és 2006-ban 46,3 ezer vállalkozás vett igénybe összesen 180,8 milliárd Ft összegű beruházási adóalap kedvezményt.

A kis- és középvállalkozások hitelkamathoz kapcsolódó adókedvezménye lehetővé tette, hogy a tárgyi eszköz beszerzéséhez felvett hitel után megfizetett kamat 40%-át, de adóévenként legfeljebb – 2004-től - 6 millió forintot a vállalkozó adójából levonja (de minimis támogatás). Az adókedvezmény lehetőségével 2005-ben és 2006-ban több mint 12 ezer kis- és középvállalkozás élt összesen több mint 5 milliárd forint értékben.

2003-ban vezették be a vállalkozások körében közkedvelt támogatási formát a **fejlesztési tartalékképzést**. A társasági adóalanyok már a 2002. adóév adó megállapítása során élhettek a fejlesztési tartalék igénybevételel. A nyereséges egyéni vállalkozóknak az szja törvény 2004-től tette lehetővé, hogy meghatározott feltételek teljesítése esetén vállalkozói bevételeiket fejlesztési tartalékkal csökkenthetik. A fejlesztési tartalék – amely a vállalkozó belföldi pénzforgalmi bankszámláján fennálló számlakövetelésből az adóévben határozatlan időre lekötött, az adóév utolsó napján lekötött számlakövetésként kimutatott összeget jelenti – mértéke a vállalkozói jövedelem 25%-a, max. adóévenként 500 millió Ft, és külön nyilvántartási kötelezettség is kapcsolódik hozzá. A kedvezmény főként a kisvállalkozások körében jelent komoly ösztönzést, mivel lehetővé tette, hogy a beruházás forrásai a megtakarított adóval növekedjenek. A fejlesztési tartalékképzést 2005-ben és 2006-ban közel 31 400 vállalkozó alkalmazta mintegy 288 milliárd forint értékben.

A 2005. évtől a kis- és középvállalkozások **szellemi tulajdonjogai** érvényesítésének ösztönzésére a szabadalom, a használati és formatervezési mintaoltalom megszerzésével, fenntartásával kapcsolatban felmerült költségek után adóalap-kedvezményt érvényesíthetnek. 2006-tól a kedvezmény a növényfajta-oltalom után is igénybe vehető. Az adóalap-kedvezmény érvényesítésének lehetőségét 2005. és 2006. év folyamán mintegy 400 vállalkozó használta ki 1,4 milliárd forint összegben.

2005. évtől az adózás előtti eredményt az adóév első napján mikrovállalkozásnak minősülő adózók csökkenthetik a **foglalkoztatottak** átlagos állományi létszáma előző adóévhez viszonyított növekményének és az adóév első napján érvényes havi minimálbér adóévre számított összegének szorzatával, feltéve, hogy az adózó foglalkoztatottainak átlagos állományi létszáma a megelőző adóévben legfeljebb 5 fő és az adózónak az adóév utolsó napján nincs az állami vagy önkormányzati adóhatóságnál nyilvántartott adótartozása. 2005-ben és 2006-ban 2 300 vállalkozó élt a kedvezmény lehetőségével összesen közel 4 milliárd forint összegben.

A K+F tevékenységet folytatók bérterheinek csökkentését szolgálja, hogy a 2005. évtől a kutatási, valamint szoftverfejlesztési tevékenységet folytató munkavállalók bérének 10%-a – 4 adóév alatt egyenlő részletekben – társasági adókedvezményként érvényesíthető valamennyi társasági adózó vállalkozásnál. Ezen túlmenően csak a kis- és középvállalkozások 2006-tól a szoftverfejlesztő bérének 15%-ára is hasonló adókedvezményt vehetnek igénybe. 2006-ban közel 100 vállalkozó használta ki az adókedvezményt összesen 77 millió forint összegben. A fenti táblázatban közölt adóbevallási adatok alátámasztják, hogy e kedvezmények a vállalkozások jövedelem-pozícióját javítják, a kedvezmények mértéke is jelentős. 2002-2006. között például mintegy 257,6 ezer vállalkozás élt a lehetőséggel 1 120 milliárd forint értékben.

A szektort érintő további kedvezmények

- A versenyképesség növelése érdekében 2006-tól az egyéni vállalkozókhöz hasonló feltételekkel a társasági adó alanyai is az adóalap első 5 millió Ft-ja után 10%-os kulccsal adóznak, feltéve ha a társaság legalább a minimálbér másfélszerese (a leghátrányosabb kistérségekben és településeken a minimálbér) után fizet társadalombiztosítási járulékot, és nem vesz igénybe más adókedvezményt.
- 2005. évben az iparüzési adó 50%-ával, 2006-tól a teljes iparüzési adóval csökkenthető az adóalap (egyéni vállalkozók esetében a bevétel).
- 2006-tól nőtt az érvényesíthető kedvezmény a szakképző iskolai tanuló alkalmazása esetén, a minimálbér 24%-át lehet adóalap-csökkentésként érvényesíteni a korábbi 20% helyett.
- 2006-tól emelkedett az egy összegben elszámolható leírasi kulcs alkalmazásának értékhatára az egyedi értékű tárgyi eszközök esetében legfeljebb 100 ezer Ft-ra az addigi 50 ezer Ft helyett.
- Az általános forgalmi adóról szóló törvény legjelentősebb változása 2006-tól az általános áfa kulcs 25%-ról 20%-ra történő csökkentése. A vállalkozások számára jelentős módosítás, hogy megszűnt az államháztartási támogatás miatti arányosítási kötelezettség mindazon beszerzések tekintetében, amelyeknél az adólevonási jog keletkezésének időpontja 2005. december 31. utáni. A módosítás pénzügyi hatása mellett jelentősen csökkenti az áfával kapcsolatos adminisztrációt.
- A mikro-, kis- és középvállalkozások számára nagy jelentőséggel bír, hogy 2006-ra új járulékkedvezményt vezetett be a foglalkoztatás bővítése és rugalmasabbá tétele érdekében szükséges intézkedésekről szóló törvény a Kormány 100 lépés programjában kitűzetteknek megfelelően. Amennyiben e cégek legalább három hónapja álláskeresőként regisztrált személyt minimum két évig alkalmaznak, akkor legfeljebb egy évig mentesülhetnek a 29

százalékos tb-járulék, a 3 százalékos munkaadói járulék és az 1 950 forintos tételes egészségügyi hozzájárulás megfizetése alól. A kedvezmény érvényesítésének feltétele, hogy a foglalkoztatás legalább két évig tartó létszámbővüléssel járjon és a cég legalább hat hónapja működjön. A kedvezményt legfeljebb a minimálbér 130 százalékát meg nem haladó bér után lehet érvényesíteni, azaz 81 250 forint erejéig. Leginkább a mikrovállalkozások vették igénybe a járulékkedvezményt, ahogy erről a következő, a programban résztvevők összesített adatait tartalmazó táblázat tanúskodik.

A mikro-, kis és középvállalkozások járulékkedvezménye programban résztvevők összesített adatai (2006. január - december)

Megnevezés	Létszámnagyság-kategória			Non-profit szervezet	Együtt
	Mikro vállalkozás	Kis vállalat	Közepes vállalat		
Résztvevő cégek száma	8 526	2 230	527	188	11 471
Megoszlás,%	74,3	19,4	4,6	1,6	100,0
Foglalkoztatott létszám, fő	10 070	2 983	860	229	14 142
Megoszlás,%	71,2	21,1	6,1	1,6	100,0
Egy munkáltatóra jutó létszám	1,2	1,3	1,6	1,2	1,2

Forrás: SZMM

- 2005 januárjától 50%-os járulékkedvezményt kapnak a pályakezdőt foglalkoztató munkáltatók. Rugalmasabb szabályokkal a pályakezdő által kiváltott START kártya alapján igénybe vehető munkáltatói járulékkedvezmény 2005. október 1-jétől lépett hatályba. A huszonkilenc százalékos társadalombiztosítási járulék, a háromszázalékos munkaadói járulék, valamint a fix összegű egészségügyi hozzájárulás helyett - melyek együttes mértéke közel harminchat százalékos - a munkáltató a pályakezdők foglalkoztatása után az első tizenkét hónapban a kedvezményezett járulék mértékének alapjául szolgáló (bruttó munkabér) összeg tizenöt százalékát, míg a második tizenkét hónapban a huszonöt százalékát fizeti meg munkaadói közteherként. A munkáltatónak a munkaadói közteherként lerovandó járulékok kedvezményezett részét nem kell megfizetnie. A járulékkedvezmény – a pályakezdő fiatal végzettségének megfelelően – legfeljebb a minimálbér másfél, vagy kétszeresének megfelelő járulékalap után vehető igénybe.
- A magyar adórendszer a K+F ösztönzése szempontjából sokat fejlődött az utóbbi két évben. A kutatás-fejlesztésről és a technológiai innovációról szóló 2004. évi CXXXIV. törvényt az Országgyűlés 2004. december 20-án fogadta el, és 2005. január 1-jén lépett hatályba. Ez az ország első innovációs törvénye, ami átfogóan határozza meg, és számos intézkedéssel segíti a kutatás-fejlesztést, a technológiai innovációt, az eredmények gazdasági és társadalmi hasznosítását. Fő intézkedései a K+F és a technológiai innováció finanszírozására, a kutatási eredmények, valamint az ebből keletkezett szellemi alkotások hasznosítására, az innovatív vállalat-alapításra, a kis- és középvállalkozások innovatív tevékenységének megkönnyítésére, és az innováció emberi erőforrásainak erősítésére irányulnak. A törvény alapján az innovációs járulékfizetés 2004. január 1-jétől terheli, mint új fizetési

kötelezettség a gazdasági társaságokat. 2005-től a törvény kiterjesztette a járulékfizetési mentességet a mikrovállalkozásokon túl a kisvállalkozásokra is.

- A kutatás-fejlesztéssel és a befektetések ösztönzésével kapcsolatos adókedvezmény megjelent a különadó törvényben is, a társas vállalkozások csökkenthetik a különadó alapját a kutatási tevékenységre fordított közvetlen költséggel, amely lehetőség már a 2006. évre vonatkozó adó meghatározásánál is érvényesíthető.

3.2. A vállalkozások adminisztrációs terheinek mérséklése

Az adminisztratív terhek kérdésköre az utóbbi években az Európai Unió érdeklődésének homlokterébe került. A vállalkozásbarát szabályozási környezet, a felesleges kötelezettségektől mentes, a gazdaságfejlesztési kapacitásokat felszabadító, egyszerű normarendszer kialakítását a Kisvállalkozások Európai Chartája és a Lisszaboni Stratégia egyaránt szorgalmazza. Az EU Bizottság közleménye szerint a EU-25 országokban a vállalkozók adminisztratív terheinek költségei átlagosan a GDP 3,5%-át teszik ki. 2012-ig a Bizottság az Európai Unió adminisztratív terhek 25%-os csökkentését kívánja elérni.

Magyarországon a vállalati szektorra nehezedő adatszolgáltatási teher az EU-25 átlagát lényegesen meghaladja. Becsléseink szerint a hazai vállalkozási szektor államigazgatás részére történő adatszolgáltatási és az államigazgatási eljárásokkal kapcsolatos közvetlen terhei a GDP 4,5 – 6,7 százalékát tehetik ki. A magyarországi adminisztratív terhek kisebb része (legfeljebb 1,5 százaléknyi) Európai Unió kötelezettségeiből fakad, nagyobb részét a magyar szabályozási és államigazgatási környezet generálja. Becsléseink szerint a nemzeti hatáskörben előírt szabályozások adatszolgáltatási terheinek nagysága a 770 milliárd és az 1145 milliárd forint közötti tartományba esik. Az adatszolgáltatás közvetlen vállalati ráfordításain és költségein túlmenően a közvetett költségek (amelyek a szükségtelen késedelmeket, a feleslegesen lekötött, de üzletileg nem hasznosuló tőke, menedzseri figyelem-ráfordítás stb. költségeit is magukba foglalják) figyelembevételével e terhek még nagyobbak. Ezért növekedési, munkahely-teremtési tartaléknak is tekinthető a felesleges adminisztratív ráfordítások üzleti célú felszabadítása, a fékek kiiktatása.

Ennek jegyében számos kezdeményezés született az elmúlt időszakban. 2005 februárjában a Pénzügyminisztérium kezdeményezést hirdetett ki a bürokrácia csökkentésére, a felesleges adminisztráció megszüntetésére. A program végrehajtása során az államigazgatás tapasztalatai és a tudomány eredményei mellett nagyban számított az érintettek véleményére, javaslataira. A munka eredményeként elkészült az adóadminisztráció egyszerűsítési lehetőségeinek koncepciója, első eredményeit a 2005 májusában elfogadott adózási akadálymentesítő csomag elfogadása jelentette. 2005 nyarán két jelentős adómódosító törvényt fogadott el az Országgyűlés, az adózás rendjét érintő legfontosabb elemmel, az egyéni adó- és járulék-nyilvántartás megteremtését megalapozó, eddig hiányzó szabályozás bevezetésével. 2005. szeptember 19-én a kormány 100 lépés programja keretében 13 adózás módosító lépést terjesztett elő a 2006-2010-es időszakra, amelyek meghatározó változásokat írtak elő pl. a személyi

jövedelemadózásban, az iparüzési adót és a társadalombiztosítást érintően. A program kitűzött célja a közteherviselés igazságosabbá tétele, a lakosság és a vállalkozói szféra adóterheinek csökkentése, és ezáltal a gazdaság versenyképességének, jövedelemtermelő képességének javítása, az adóalap bővítése, a fekete- és szürkegazdaság kifehéritése. Ezek részeként elfogadták az egyszerűsített közteherviselési hozzájárulásról szóló törvényt, amely révén egyszerűsített módon tehetnek eleget adó- és járulékfizetési kötelezettségüknek jellemzően a művészet, kultúra, sajtó területén tevékenykedők.

2006 végén az Új Egyensúly programhoz igazodóan egyes intézkedések átmeneti elhalasztásának, illetve csak fokozatos bevezetésének előírására került sor.

Számos jelentős egyszerűsítés következett be a **cégalapítást** érintően. Magyarországon 2003 nyarán kezdődött meg a társasági jogi és cégjogi szabályozás felülvizsgálata, amelynek eredményeként újrakodifikálták a gazdasági társaságokról szóló és a cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló törvényeket. A kormány 1030/2005. (IV. 4.) Korm. határozatában vázolta fel az új társasági törvény és cégtörvény koncepcióját. Ennek első alapelvét a társaságok gyors és költségtakarékos piacra lépése lehetőségének biztosítása jelentette.

Az adminisztrációs terhek csökkentése került a középpontjába a GKM 2006 októberében útjára indított **Üzletre Hangolva programjának**, amelyet a 2007. évi vállalkozásfejlesztési intézkedéseket ismertető 5. fejezetben mutatunk be.

Az adminisztrációs terhek csökkentésére irányuló elmúlt időszaki intézkedések közül az alábbiakat emeljük ki:

Egyszerűsített vállalkozói adó

Az egyszerűsített vállalkozói adó (EVA) bevezetése 2003-tól nagy változást jelentett az adminisztrációs terhek enyhítése terén is. Az EVA alapján adózó betéti társaságok és közkereseti társaságok jelentős könyvelési költséget takaríthattak meg az EVA választásával, hisz nyilvántartási kötelezettségeiket belépéskori választásuk szerint bevételi nyilvántartással is teljesíthették, akár csak az egyéni vállalkozók.

Elektronikus cégeljárás

Az elektronikus cégbejegyzési (változásbejegyzési) eljárás terén is jelentős előrelépések történtek az elmúlt időszakban.

- 2005. január 1-jétől a papíron benyújtott kft. és rt. bejegyzési kérelmeket és mellékleteit, a cégbíróság elektronikus formába alakítja át.
- 2005. szeptember 1-jétől a korlátolt felelősségű társaságok székhelyének (telephelyének), fióktelepének és tevékenységi körének megváltozására vonatkozó változásbejegyzési eljárásai és a részvénytársaságok cégbejegyzési és változásbejegyzési eljárásai iránti kérelem elektronikus úton is benyújtható, és az elektronikus úton feldolgozott cégiratokról hiteles elektronikus másolat is kérhető. Minden cégforma esetében a számviteli törvény szerinti beszámoló elektronikus úton is letétbe helyezhető, illetve közzétehető. A cégeljárás illetékét és a közzétételi költségterítést, új fizetési kapun, a Magyar Államkincstár elektronikus fizetési rendszerén keresztül lehet fizetni.

- 2006. szeptember 1-jétől a korlátolt felelősségű társaságok összes bejegyzési és változásbejegyzési eljárására nézve megnyílt az elektronikus cégeljárás alkalmazásának lehetősége.

A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló **új Cégtörvény** (2006. évi V. törvény) az anyagi jogi szabályozással összhangban újraszabályozta a cégbejegyzési eljárást. Az új törvény – a folyamatot felgyorsítva – **2006. július 1-jétől** valamennyi gazdasági társasági forma esetében biztosítja a cégbejegyzési kérelem elektronikus úton való előterjesztésének lehetőségét és ennek eredményeként az érintett cégek elektronikus úton történő bejegyzését és cégbíróság általi nyilvántartását. Ez értelemszerűen a cégiratok elektronikus nyilvánosságát is biztosítja. Ezen túlmenően **2007. január 1-től** valamennyi cégforma esetében lehetővé vált a cégbejegyzési kérelem elektronikus úton történő intézése.

Az elektronikus eljárások elterjedését kedvezőbb közzétételi díjakkal ösztönzik. 2005. november 1-jétől ha a cég a bejegyzési kérelmét elektronikus okirat formájában küldi meg a cégbíróságnak, a közzétételi költségtérítés a cég bejegyzése esetén 5 000 Ft, a cég adataiban bekövetkezett változás esetén pedig 3 000 Ft. Papíralapú kérelem esetén a cég bejegyzése közzétételének költségtérítése jogi személyiség nélküli cég esetén 14 000 Ft, jogi személyiségű cég esetén 25 000 Ft. (A változásbejegyzés 7 000 Ft, illetve 15 000 Ft.)

Az új törvény jelentős változásokat hozott a bejegyzési eljárás rendjében. Közkereseti, betéti vagy korlátolt felelősségű társaságok számára lehetőséget biztosított az **egyszerűsített, gyorsított cégbejegyzési eljárásra**, melynek eredményeként a bejegyzési kérelem benyújtását követő 2. munkanapon sor kerülhet a cég bejegyzésére és ezzel a teljes körű működésére. Ezen kivételes, leggyorsabb cégalapítási eljárásnak az előzetes névfoglalás, szerződésminta alkalmazása és a bejegyzési kérelem elektronikus betérjesztése a feltétele.

A piacra lépés feltételeinek további egyszerűsítését jelentette a 2007. évi LXI. törvény elfogadása, amely módosította a cégtörvényt, a társasági törvényt és az illetéktörvényt annak érdekében, hogy a társaságok alapításának folyamata a jövőben egyszerűbbé, gyorsabbá, olcsóbbá és a jelenleginél jobban tervezhetővé váljon. A törvény újonnan megállapításra kerülő rendelkezései többségükben 2007. szeptember 1-jén léptek hatályba, az az előírás azonban, amely a cégbíróságok számára az ún. egyszerűsített eljárásban a bejegyzési kérelemről való döntést egy munkaóra csökkenti, 2008. július 1. napjától lesz alkalmazható.

Elektronikus adóbevallás

Folytatódott a szolgáltató állam elektronikus kormányzati rendszerének kiépítése az Európai Unió lisszaboni stratégiájának célkitűzéseivel összhangban. Ennek a rendszernek egyik eleme az elektronikus adóbevallás lehetősége.

Az APEH már 2001-2002-ben megkezdte a felkészülést az elektronikus adózásra és annak folyamatos bevezetésére. Az elektronikus beadási kötelezettség fokozatosan szélesedett, és egyre nagyobb adóalanyi kört érint. Az adóhatóság 2002 októberétől kötelezően elektronikusan fogadta az adózás rendjéről szóló törvényben meghatározott, Kiemelt Adózók Igazgatóságához tartozó – 500 pest megyei ill. budapesti - nagy adózók bevallásait, adatközléseit.

2005. januárjától a rendszer használatát az adózás rendjéről szóló törvény kiterjesztette a 10 000 legnagyobb adózóra. 2006. május 1-jétől mintegy 50 000 kör számára a kormányzati ügyfélkapun keresztül vált kötelezővé az elektronikus bevallás, ugyanekkor 40 ezren önként választották az elektronikus bevallást.

2006 végéig a 2007-től kötelezetté válóknak is regisztráltatni kellett magukat az ügyfélkapun.

Az elektronikus bevallás széleskörű kiterjesztése új informatikai ismeretek elsajátítását igényelte. A bevezetés nehézségeit fokozta, hogy 2006-ban a változások év közben léptek életbe, majd többször módosításra kerültek. Így pl. a 2006 decemberében elfogadott, az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2006. évi LXI. törvény alapján az elektronikus bevallásra kötelezettek köre az adózói érdekeket figyelembe véve szűkült. Így kikerültek ebből a körből a kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vállalkozók, amennyiben nem foglalkoztatók, illetve kifizetők.

A teljesen elektronikus bevallás mellett az APEH működtet egy „féligen elektronikus” bevallási rendszert is. Ebben ugyanazok az elemek – kliens program, letölthető nyomtatványok programjai – használhatók, azonban az ellenőrzött és helyesen kitöltött bevallásokat nem elektronikus úton kell beküldeni az APEH-ba, hanem kinyomtatás után postázni kell őket.

Az elektronikus bevallás elterjesztésében nagy szerepet szán az adóhatóság a könyvelőknek, adótanácsadóknak, könyvelőirodáknak, hiszen vállalkozói felméréseink szerint a vállalkozások több mint háromnegyede külső könyvelőt foglalkoztat. A könyvelők körében végzett felmérés szerint az elektronikus bevallás többletmunkával jár. A változás az egyéni vállalkozó könyvelőket és a kisebb vállalkozásokat érinti a leghátrányosabban. Ennen ellensúlyozásaként a havi elektronikus adóbevallás és adatszolgáltatás technikai feltételeinek megteremtéséhez egyszeri adókedvezmény került bevezetésre.

3.3. A vállalkozások modernizációja és a foglalkoztatás bővítése érdekében tett intézkedések

Technológiafejlesztés ösztönzése

A kis- és középvállalkozások modernizációjának és versenyképességük javítása illetve a kis- és középvállalkozások munkahelyteremtő szerepének ösztönzése érdekében 2005-2006-ban is számos vállalkozásfejlesztési program valósult meg.

A kis- és középvállalkozások műszaki-technológiai háttérének fejlesztését szolgáló pályázati felhívás 2004-ben az Európai Unió társfinanszírozásával a Nemzeti Fejlesztési Terv Gazdasági Versenyképességi Operatív Programja keretében került meghirdetésre. A pályázat 2005-ben és 2006-ban is folytatódott. 2005-ben a felhívás keretében közel 1350 kis- és középvállalkozó kapott vissza nem térítendő fejlesztési forrást összesen több mint 15 milliárd forint összegben, 2006-ban mintegy 500 kapott támogatást összesen 6 milliárd forint értékben.

Ipari parkok

A gazdasági tárca 1997. óta évente hirdet pályázatot az „Ipari Park” cím elnyerésére. Az ipari parkok a gazdaság fejlődésének fontos komponensei. Hozzájárulnak a külföldi és hazai tőke beruházásainak növeléséhez, az ipari szerkezet átalakításához, a regionális/kistérségi fejlesztési célok megvalósításához. A kormány 2005. szeptember 7-ei ülésén rendeletet (186/2005. (IX.13.) Kormányrendelet) fogadott el az „Ipari Park” címről és az ipari parkok fejlesztését szolgáló rendszer működtetéséről, és hatályon kívül helyezte az ipari park cím feltételeiről korábban rendelkező 185/1996. (XII. 11.) Korm rendeletet. Az új jogszabály a kiemelkedő, „Ipari Park” címmel már rendelkező szervezetek számára lehetőséget adott az „Integrátor Ipari Park” cím elnyerésére, ami szakmai kitüntetést jelent. A rendelet emellett létrehozta a „Kistérségi Gazdaságfejlesztő Ipari Park” címet is olyan ipari parkok számára, amelyek aktívan vesznek részt a kistérség fejlesztésében. 2005-ben nőtt az ipari parkok száma Magyarországon, így az országban működő ipari parkok száma elérte a 179-et. A 2005. év végére az „Ipari Park” címet elnyert parkok 9870 hektár területtel rendelkeztek, ahol 2 855 vállalkozás működött, összesen 154 ezer foglalkoztatottal. 2006-ban az ipari parkok száma az előző évhez képest nem változott. A területük 9888 hektárra nőtt, melyen összesen 3184 vállalkozás tevékenykedett 185 ezer foglalkoztatottal.

Klaszterek fejlesztése 2005-2006-ban

A gazdasági tárca 2005-ben és 2006-ban az Európai Unió társfinanszírozásával a Gazdasági Versenyképességi Operatív Program keretében meghirdetett pályázat keretében járult hozzá a klaszterek fejlődéséhez. A GVOP-2005/2006-1.1.3/B kódszámú Klasztereknek nyújtott szolgáltatások fejlesztésének támogatása c. pályázat célja üzleti vállalkozások és nem üzleti szervezetek – helyi gazdaságfejlesztési intézmények, önkormányzatok, felsőoktatási intézmények, alapítványok, kutató-fejlesztő szervezetek, egyéb közhasznú társaságok – által alkotott klaszterek klasztermenedzsmentjei által nyújtott szolgáltatások körének bővítése, és a klasztertagoknak nyújtott szolgáltatások színvonalának emelése volt. A vissza nem térítendő támogatás maximális mértéke 25 millió Ft volt. A két év során 25 pályázó kapott támogatást összesen mintegy 447 millió forint értékben.

Kis- és középvállalkozások beszállítói képességének fejlesztése

A GKM 2005-ben hirdette meg a Beszállítói Programot, melynek célja a nagybefektetők eredményes és hosszú távú magyarországi jelenlétének biztosítása, további befektetések ösztönzése, valamint a kis- és középvállalkozások beszállítói képességének fejlesztése volt. Az új Beszállítói Program fő elemei: a beszállítók és a beszállítók között operatív alapon működő fórum létrehozása, a finanszírozási konstrukció és tőketámogatási lehetőségek kialakítása, konkrét projektek megvalósítása, egységes beszállítói adatbázis kiépítése, elektronikus beszállítói piactér fejlesztése, hálózatfejlesztés, beszállítói kompetencia központ kialakítása, képzés.

A program legfontosabb eleme egy kedvezményes kamatfeltételű, a Magyar Fejlesztési Bank által kidolgozott hitelkonstrukció volt, amely a „Sikeres Magyarországért” Hitelprogram Vállalkozásfejlesztési Hitelcsomag részét képezi,

amelyet a Kormány 2005. április 27-ei ülésén fogadott el. A rendelkezésre álló hitelkeret 25 milliárd forint.

A beszállítói beruházási célú kedvezményes hitelt azok a feldolgozóipari kis- és középvállalkozások vehetik igénybe, amelyek beszállítói tevékenységet végeznek ipari nagyvállalatok részére. A hitel a technológiai színvonal fejlesztésére, a kapacitás bővítését szolgáló beruházások megvalósítására, a beruházáshoz kapcsolódó know-how-k megvásárlására, logisztikai háttér kiépítésére használható fel.

Befektetésösztönzés

A külföldi vállalatok működőtőke exportjának Magyarországra csalogatásában, valamint a kétoldalú kereskedelmi kapcsolatok fejlesztésében, üzleti lehetőségek felkutatásában, partnerközvetítésben és a betelepült külföldi vállalatok hazai beszállítói körének kialakításában 2005-ben és 2006-ban jelentős szerepet játszott a Magyar Befektetési és Kereskedelemfejlesztési Kht. (IDTH).

Befektetésösztönzés keretében az ITDH információs egyablakot működtetett, információt nyújtott külföldi befektetni szándékozók számára a magyar, míg a magyar cégeknek a külföldi befektetési, jogi, adózási és pénzügyi környezetről, a magyar kormány befektetést támogató programjairól. Javaslatot tett a befektetési helyszín kiválasztására, felkészítette az önkormányzatokat a befektetők fogadására.

Pozitív beruházói döntések az ITDH közreműködésével 2003-2006. között

Év	Tervezett beruházási érték, M euró	Tervezett foglalkoztatotti létszám, fő	Projektok száma db
2003	696	11 805	53
2004	727	6 380	64
2005	1 282	7 400	57
2006	1 400	14 560	72

Forrás: ITDH

Az ITDH üzletfejlesztésre irányuló tevékenység keretében felkutatta és közvetítette a magyar vállalatok számára az export lehetőségeket. Támogatta hazai vállalatok nemzetközi és hazai kiállításokon, vásárokon való megjelenését. Segítséget nyújtott a külföldi vállalatalapításban, üzleti partnerkeresésben és - közvetítésben. Tájékoztatást, tanácsadást nyújtott külkereskedelem-technikai, vámügyi, jogi, adózási, valamint a különféle állami támogatási rendszerekkel kapcsolatos kérdésekben.

Export Inkubációs Program kis- és közepes vállalkozásoknak

Az ITDH Euro Info Központ 2006 februárjában indította útjára a kis- és közepes vállalkozásokat felkészítő Export Inkubációs Programot. A klubrendezvények olyan kis- és középvállalkozásokat segítenek, melyek a külpiacra lépést még csak tervezik vagy az első lépéseknél tartanak.

Az elmúlt két évben kialakult egy állandó, immár 163 vállalkozásból álló „klubtagság”, akik közül jó néhányan sikerrel szerepeltek nemzetközi üzletember-találkozókon, kapcsolatokat alakítottak ki külföldi partnerekkel, javarészt az ITDH és az EIC segítségével.

Kereskedelemfejlesztési Pályázat

A GKM megbízásából az ITDH 2005-ben 400 millió, 2006-ban 459 + 150 millió forintos keretösszegben pályázatot hirdetett a kereskedelemfejlesztés támogatása céljából. A pályázat célja: Magyarországon bejegyzett vállalkozások termékeinek és szolgáltatásainak nemzetközi versenyképességének erősítése a külpiazi megjelenést segítő, a nemzetközi gyakorlatban elfogadott és alkalmazott kereskedelemfejlesztési módszerek és eszközök útján. A pályázat a kis- és középvállalkozásokat segítő – az állami költségvetésből finanszírozott – vissza nem térítendő támogatás, a támogatható költségek maximum 50%-áig. A pályázat keretében 2005-ben 373, 2006-ban 575 millió forint támogatást nyertek el a vállalkozások.

2006-ban a korábbi évek 500-600 pályázatával szemben rekord, mintegy 1.400 támogatási igény érkezett. 2006-ban a pályázatot benyújtó több mint 700 cég a gazdaság exportképes árualapot termelő vállalkozásainak jelentős részét reprezentálta, kb. 48.000 főt foglalkoztat, 2006-os várható exportjuk 325 milliárd Ft.

A 2006. évi egyéni kereskedelemfejlesztési pályázatok a támogatással megvalósítandó marketingakciók eredményeként 53.000 M Ft-os exportnövekedést irányoztak elő.

E-gazdaság, E-kereskedelem

Az elektronikus gazdaság és e-kereskedelem fejlődését az Unió társfinanszírozásával a GVOP keretében meghirdetett pályázatok segítették. A pályázatok célja volt, hogy az e-gazdaságban rejlő lehetőségek kiaknázása érdekében támogatást nyújtson olyan üzleti és technológiai (informatikai) rendszer kialakításához, melynek révén a kis- és középvállalkozásoknak lehetősége nyílik a vállalati belső és külső folyamatok modernizálására és optimalizálására, az alap-és/vagy támogató tevékenységeikhez szükséges eszközök, anyagok, szolgáltatások elektronikus úton történő beszerzésére, illetve értékesítésére. Emellett a felhívások többek között olyan vállalati elektronikus értékesítési és ügyfélszolgálati, internetes interaktív rendszer létrehozását segítették, melynek révén a kis- és középvállalkozás elektronikus értékesítheti a termékeit, szolgáltatásait, és az ügyfeleinek on-line ügyfélszolgálati szolgáltatást nyújthat (vállalati elektronikus értékesítési és ügyfélszolgálati rendszer — B2B, B2C).

2005-ben és 2006-ban a GVOP keretében meghirdetett Vállalaton belüli elektronikus üzleti rendszerek pályázat keretében 417 pályázó kapott 6,5 milliárd forint támogatást, az Üzleti partnerek közötti e-kapcsolat fejlesztése pályázat keretében 156 pályázó kapott támogatást 1,8 milliárd forint összegben.

Kutatás-fejlesztési tevékenység támogatása

Magyarország GDP arányos K+F ráfordítása a 2004. évi 0,89 %-ról 2005-ben 0,95%-ra nőtt (növekvő GDP mellett), 207,8 Mrd Ft-ot ért el. A Kormány innováció-

politikájának és pályázati programjainak köszönhetően a vállalatok jelentős növekedést produkáltak, a megelőző évhez képest 2005-ben 20%-kal többet költöttek kutatás-fejlesztésre. Ennek eredményeként a teljes K+F ráfordításon belül a vállalatok részesedése 39,4%-ra nőtt.

A szellemi tulajdon menedzseléséhez szükséges ismeretek és tudás megszerzéséhez, a kis- és középvállalkozások iparjogvédelmi tájékozottságának javításához nyújtott segítséget az ún. VIVACE program (Vállalkozói Iparjogvédelmi Versenyképességet Alapozó Cselekvési Program), amelyet a GKM a Magyar Szabadalmi Hivatallal együttműködve valósított meg a 23 területi kereskedelmi és iparkamara hálózati bázisára építve. A programhoz nyújtott támogatás 2004-ben 20 M Ft, 2005-ben 20 M Ft, 2006-ban 29 M Ft volt.

A GKM 2005-2006 folyamán két szellemi tulajdonjoggal kapcsolatos támogatási pályázatot hirdetett meg:

- A „Magyar találmányok külföldi bejelentése” célelőirányzat 1992. óta működik folyamatosan. A támogatási összeg 2005-ben 80 M Ft, 2006-ban 50 M Ft volt, mely 2005-ben 62, 2006-ban 51 db pályázat támogatását tette lehetővé. A források felhasználása három éves időszakra ütemezhető a pályázó igénye szerint. A pályázat célcsoportját az egyéni feltalálók és a közfinanszírozású kutató helyek, ill. az egyetemek képezték, de a lehetőség közvetve jelentősen segítette a mikrovállalkozások találmányainak hasznosításában, különös tekintettel az ún. spin-off vállalkozásokra.
- 2004. óta kerül kiírásra a „Mikro-, kis- és középvállalkozások találmányai külföldi iparjogvédelmi oltalmának és értékesítésének támogatására” irányuló pályázat. A támogatási keretösszeg 2004-ben 75 M Ft, 2005-ben 200 M Ft, 2006-ban pedig 60 M Ft volt. A pályázat célja a nemzeti szakaszba jutott szabadalmak bejelentésének, fenntartásának támogatása mellett az üzleti hasznosítás ösztönzése, a találmányok piacra jutásának segítése. Ez a K+F eredmények és találmányok üzleti hasznosításának ösztönzése szempontjából azért lényeges, mert a vállalkozások nem csupán a szabadalmaztatáshoz, hanem a prototípus elkészítéséhez és a partnerkereséshez szükséges marketing tevékenységhez is kaptak támogatást. 2005-ben a felhívás keretében 6 kis- és középvállalkozás kapott támogatást összesen 78 millió forint összegben, 2006-ban 5 kis- és középvállalkozás részesült támogatásban mintegy 18 millió forint értékben.

A kutatási eredményeket hasznosító kis- és középvállalkozások alapítását újszerű módon ösztönözte a Magyar Biotechnológiai Szövetség 2006 júniusában indult, egy év időtartamra tervezett menedzser képzési kurzusa. A képzés célja, hogy alkalmassá tegye a résztvevőket, hogy az élettudományi háttér és a biotechnológiai menedzserismeretek ötvözésével tudásuk többrétűvé válják, és hatékony részt tudjanak vállalni a szektoron belüli (biotechnológiai, gyógyszeripari, orvosi műszer vagy egyéb élettudományi) cégek indításában, illetve irányításában. A résztvevők közel 90%-a olyan ambiciózus és vállalkozó kedvű fiatal kutató és egyetemista, aki kutatási eredményei hasznosítását, illetve a cégalapítást fontolgatja.

Munkahelyteremtő támogatások

A foglalkoztatáspolitikáért felelős tárca 2002-től kezdve hirdeti meg a munkahelyteremtést szolgáló pályázatait. Bár 2004-ben megindultak az EU által is támogatott beruházási pályázatok (Gazdasági Versenyképességi Operatív Program, Regionális Fejlesztési Operatív Program) a tárca továbbra is indított önálló pályázati programot a munkahelyteremtő beruházások elősegítése érdekében. Előnyben részesültek azok a pályázatok, amelyek az előírtnál hosszabb foglalkoztatási kötelezettséget vállaltak, egységnyi összegből több munkahelyet hoztak létre, vagy/és hátrányos helyzetű térségben vállalták a beruházást.

Munkahelyteremtő beruházások támogatása

A Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium 2005-ben és 2006-ban vissza nem térítendő pályázati támogatás útján segítette az új munkahelyek létrehozását eredményező beruházásokat. A Munkaerő-piaci Alapból meghirdetett pályázatokon Magyarországon bejegyzett vállalkozások vehettek részt. Az igényelhető támogatás mértéke új munkahelyenként legfeljebb 800 ezer Ft volt. Erre az összegre vetítve további, maximum 200-200, illetve 100 ezer Ft kiegészítő támogatásra lehetett pályázni olyan beruházással, amely kedvezőtlen helyzetű térségben valósul meg, a befejezését követően pedig álláskereső, illetve roma álláskereső felvételére kerül sor. A pályázati feltételek szerint csak az a vállalkozás pályázhatott, amely legalább 5 új munkahely létesítését tűzte ki célul. A pályázatok támogatására 2005-ben 1,5 milliárd, 2006-ban 1,8 milliárd Ft állt rendelkezésre a Munkaerőpiaci Alap (MPA) foglalkoztatási alaprészének központi keretéből. A pályázatok véleményezése és a döntés-előkészítés során kiemelt hangsúlyt kapott a hátrányos helyzetű térségekben megvalósítandó beruházások támogatásának ösztönzése és a minél több új munkahely kialakítása.

2005-ben a pályázat keretében 68 vállalkozás részesült vissza nem térítendő támogatásban, amelyek közül 62 kis- és középvállalkozás. A támogatással a beruházás befejezését követően 1700 új munkahelyet létesítettek a vállalkozások döntően hátrányos helyzetű térségekben, illetve álláskereső (munkanélküliek) számára. A támogatottak közül 28 vállalkozás foglalkoztatott nyilvántartott álláskeresőt, ami után új munkahelyenként 200 ezer Ft kiegészítő támogatásban részesült.

2006-ban 99 vállalkozás részesült vissza nem térítendő támogatásban, amelyek közül 96 kis- és középvállalkozás. 2006-ban nyílt először lehetőségük a munkaügyi központoknak arra, hogy a decentralizált keretükből támogassanak olyan pályázatokat, amelyek a központi keret terhére nem részesültek támogatásban. A lehetőséggel nyolc munkaügyi központ élt. A 352,8 millió Ft decentralizált keret felhasználásával további 41 vállalkozás jutott támogatáshoz. Így 2006-ban összesen mintegy 140 cég részesült 2,15 milliárd Ft támogatásban. A támogatással a beruházás befejezését követően 2160 új munkahelyet létesítettek a vállalkozások. A 2160 új munkahely létesítésével több mint 1600 fő nyilvántartott álláskeresőt tartós ideig, legalább 3 (kis- és középvállalkozások esetében 2) évig foglalkoztatnak a vállalkozások a beruházás befejezését követően. A 140 támogatott pályázóból 25 újonnan induló vállalkozás, amelyek 565 új munkahelyen 430 álláskeresőt foglalkoztatnak.

2006-ban a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium a területfejlesztésért felelős tárcával közösen külön munkahelyteremtő pályázati programot hirdetett meg.

A felhívás keretében olyan üzleti vállalkozások kaptak támogatást, amelyek beruházásaikat a gazdasági, társadalmi, infrastrukturális és foglalkoztatási szempontból hátrányos helyzetű Békés, Nógrád és Somogy megye településein valósították meg. Az igényelhető támogatás mértéke új munkahelyenként legfeljebb 1 millió Ft volt. Erre az összegre vetítve további, maximum 200, illetve 100 ezer Ft kiegészítő támogatásra lehetett pályázni olyan beruházással, amely befejezését követően álláskeresők, illetve roma álláskeresők felvételére kerül sor. A három érintett munkaügyi központhoz 30 vállalkozás nyújtott be pályázatot mintegy 400 millió Ft támogatási igénnyel. A Munkaerőpiaci Alapból 16 vállalkozás részesült vissza nem térítendő támogatásban, amely összeggel 200 új munkahely kialakítását segítettük elő. Ezekben az álláshelyeken a kedvezményezett cégek 146 álláskeresőt alkalmaznak.

Magas hozzáadott értékű tevékenységek munkahelyteremtő beruházásai

2005-ben a kísérleti jelleggel meghirdetett programmal olyan üzleti vállalkozások kaphattak támogatást, amelyek magas hozzáadott értékű tevékenységeket végeztek, és viszonylag minimális tárgyi eszközfejlesztéssel jelentős számú új munkahelyet teremtettek főképp kvalifikált, felsőfokú végzettségű munkaerő, többségében pályakezdő számára. Az igényelhető támogatás mértéke új munkahelyenként 2005-ben a ténylegesen felmerülő havi bérköltség és annak elszámolható járulékai együttes összegének 60, illetve 50%-a, attól függően, hogy a pályázó regisztrált vagy nem regisztrált álláskeresőt foglalkoztat-e a beruházás által létrehozott új munkahelyen, de legfeljebb 200 ezer Ft/fő/hó volt. 2006-ban a támogatás mértéke új munkahelyenként a ténylegesen felmerülő havi bérköltség és annak elszámolható járulékai együttes összegének 75, illetve 65 %-a volt.

2005-ben a pályázat révén 3 vállalkozás részesült vissza nem térítendő támogatásban, amelyek összesen mintegy 50 millió Ft támogatást kaptak. A támogatással a beruházás befejezését követően 43 új munkahelyet létesítettek a vállalkozások.

2006-ban a pályázati program alapján 10 vállalkozás összesen 192 millió Ft vissza nem térítendő támogatásban részesült. A támogatással a beruházás befejezését követően 163 új munkahelyet létesítettek a nyertes vállalkozások.

Munkahelyteremtést segítő hitelprogram

A Magyar Fejlesztési Bank által 2005. nyarán indított „Sikerés Magyarorszáéért” Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram keretében kiemelt célként jelent meg a vállalkozások foglalkoztatásban betöltött szerepének növelése. A hitelprogramhoz a foglalkoztatási tárca speciális bértámogatási konstrukcióval kapcsolódott. Ennek keretében a tárca a munkahelyteremtő hitelprogramban résztvevő és hitelben részesített vállalkozók részére az újonnan felvételre kerülő munkavállalók foglalkoztatási költségeihez járult hozzá a Munkaerő-piaci Alapból az esetben, ha a foglalkoztatás a munkaerőpiacon való elhelyezkedés terén hátrányos helyzetben lévő, tartósan nyilvántartott munkanélküli, illetve a nyilvántartott munkanélküliek közül roma, pályakezdő vagy megváltozott munkaképességű személy számára valósult meg.

Önfoglalkoztatóvá válást segítő támogatások

A munkanélkülivé válás elkerülésére, illetve a munkanélküliek foglalkoztatására több támogatási forma működött. A regisztrált munkanélküliek vállalkozóvá válását max. 6 hónapig a munkanélküli járadéknak megfelelő vissza nem térítendő támogatás nyújtásával, illetve max. 1 évig a vállalkozói tevékenység megkezdéséhez és folytatásához szükséges szaktanácsadás, képzés, hitelfedezet biztosítás költségeinek támogatásával segítették.

Önfoglalkoztatóvá válás elősegítése érdekében megyei szinten hirdettek meg pályázatokat. A támogatás összege a főváros esetén 2 millió Ft/fő, megyék esetén változó, max. 3 millió forint/fő volt. A kamatmentes visszatérítendő támogatás vállalkozás indításához volt igényelhető 20% saját erő mellett.

A munkaerő képzésével kapcsolatos programok

A munkahely-teremtési folyamatokban és a vállalkozások versenyképességének növelésében fontos szerepet játszott a Humán Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (HEFOP). A HEFOP fő célkitűzése a foglalkoztatás bővítése, a munkaerő versenyképessé tétele, a társadalmi beilleszkedés elősegítése volt a foglalkoztatás, az oktatás, a képzés, valamint a szociális szolgáltatások és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztésének támogatásával.

2005-ben és 2006-ban a HEFOP keretében az EU társfinanszírozásával a vállalkozói készségek, és a munkavállalók alkalmazkodó-képességének fejlesztését célzó képzések támogatása c. pályázat jelent meg. A pályázati program az alkalmazottak és vállalkozások (vállalkozások vezetői, tulajdonosai) versenyképességének fokozása érdekében olyan képzési programokat támogatott, melyek fejlesztik a vállalkozások – különösen a kis- és középvállalkozások – alkalmazkodó képességét. 2006-ban a pályázat révén 535 kis- és középvállalkozás (ebből 128 mikrovállalkozás) részesült támogatásban összesen közel 5,1 milliárd forint összegben.

Az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány (OFA) programjai

Az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány (OFA) 1992. évi megalakítását, majd 1997. január 1-i közalapítvánnyá válását követően jelentős szerepet tölt be a munkanélküliség enyhítését és a foglalkoztatás bővítését szolgáló intézményrendszerben. Az OFA a kormányzati szándékok megvalósulásának elősegítésére olyan támogatási programot dolgozott ki, amely növeli a kisvállalkozások stabilitását és elősegíti foglalkoztatási kapacitásuk bővülését, hozzájárulva ezáltal a foglalkoztatási aktivitás növeléséhez.

2005-2006-ban az OFA az alábbi programokkal járult hozzá a kisvállalkozások fejlődésének elősegítéséhez:

- „A kisvállalkozások fejlődésének, megerősödésének elősegítése” kísérleti program (VF/2005)
- A romák foglalkoztatását vállaló mikro- és kisvállalkozások fejlődését, megerősödését elősegítő kísérleti támogatási program (ROMAVF/2005)
- Kisvállalkozások munkahelyteremtő programja, különös tekintettel a roma munkanélküliek foglalkoztatásának elősegítésére (VF/2006)

Az OFA kis- és középvállalkozások támogatására irányuló 2005-2006. évi programjainak eredményei

Támogatási program	Rendelkezésre álló támogatási keret, millió Ft	Beérkezett pályázatok száma, db	Támogatott projektek száma, db	Támogatási összeg, millió Ft
VF/2005	100,0	37	27	100,0
ROMAVF/2005	170,0	41	25	127,0
VF/2006	176,7	50	35	171,0

Forrás: OFA

3.4. A kis- és középvállalkozások EU-integrációs felzárkóztatása

Magyarország 2004. május 1-jével az Európai Unió tagországává vált. A szektor vállalkozásai számára az uniós csatlakozás jelentős kihívásnak és egyben nagy lehetőségnek is bizonyult. A kihívás erősödő versenyhelyzetet, a szigorodó (fogyasztóvédelmi, környezetvédelmi, termék megfelelőségi, egészségügyi és biztonsági, szakképesítési) előírásoknak való megfelelési kényszert és a tudás jelentőségének felértékelődését is jelentette.

A mikro-, kis- és középvállalkozások országos szinten összehangolt EU integrációs felzárkóztatását az Európai Integrációs Tanács döntése értelmében a GKM koordinálta a felkészítésben részt vevő nagyszámú hazai intézménnyel (társminisztériumok, kamarák, vállalkozói érdekszövetségek, szakmai szövetségek, felsőfokú oktatási intézmények, kutatóintézetek stb.).

A mikro-, kis- és középvállalkozások EU felzárkóztatásának elősegítése, és ezáltal versenyképességük növelése érdekében a gazdasági és közlekedési tárca a Kis- és Középvállalkozói Célelőirányzat keretének terhére 2005-2006-ban vissza nem térítendő támogatást nyújtott a szakmai szövetségeknek és érdekképviseleti szervezeteknek oktatási-képzési-információs projektek megvalósításához. Az oktatási-képzési projektekkel 10.300-10.500, a szakmai kiadványokkal pedig 65 000, így mindösszesen közel 75.000 vállalkozót értünk el.

Az oktatási projektek keretében a kis- és középvállalkozások vezetőinek marketing képzésére, a vállalkozások alkalmazkodó-képességét növelő és versenyhátrányukat csökkentő célú továbbképzésre, a kis- és középvállalkozások innováció menedzsmentjével kapcsolatban E-learning képzési program megvalósítására, szakma-specifikus képzésekre, a kis- és középvállalkozásokat érintő támogatási, pályázati témákban vállalkozói fórumok megrendezésére került sor.

Az európai legfejlettebb vállalkozásfejlesztési gyakorlatok (osztrák, brit, olasz, tübingi tapasztalatok) és kiemelten az „egyablakos” szolgáltatások bemutatására regionális konferenciákon került sor.

A fejlődőképes kisvállalkozásoknak szervezett kapcsolatépítés, tapasztalatcsere és hálózatépítési lehetőséget biztosítottunk a PLATO Program keretében. Az eredetileg flamand támogatással és flamand licenc alapján indított vállalkozói tréning három megyében (Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar, valamint Borsod-Abaúj-Zemplén) került bevezetésre PLATO Magyarország néven. 2005-ben a Közép-Magyarországi,

majd 2006-ban a Dél-dunántúli régióra is kiterjesztettük, így a program kedvezményezettjeivé válhattak a Komárom-Esztergom, a Fejér és a Heves megyei, továbbá Somogy, Tolna, Baranya megyei kisvállalkozók is. Ezzel párhuzamosan a Program kiterjesztésre került határon túli területekre, nevezetesen Ukrajnára, ahol PLATO Kárpátia néven segíti a magyar és ukrán ajkú kisvállalkozásokat.

A Szülőföld Programcsomagról szóló 2265/2005. (XI.30.) Korm. határozat végrehajtásaként megvalósuló „Az EU házhoz jön” határon túli EU felzárkóztató szakma-specifikus tudástranszfer program 2005-ben 36, 2006-ban 38 erdélyi, kárpátaljai, vajdasági, felvidéki, szlovéniai, horvátországi helyszínen, mintegy 15500 helyi, döntően magyar nemzetiségű vállalkozó részvételével került megrendezésre. A program a határon túli magyarság gazdasági integrációjának elősegítése mellett, a magyarországi kisvállalkozások versenyképességének növekedését és gazdasági térnyerését segítette a hazánkkal szomszédos régiókban.

A hazai és határon túli vállalkozások szélesebb körű felkészültsége és versenyképessége fokozása érdekében, az egyetemek, főiskolák és kutató központok tudásbázisára épülve vállalkozásfejlesztési képzés, tanácsadás és információ szolgáltatás indult 2005-ben elsőként a Tatabányai Modern Üzleti Tudományok Főiskolája közreműködésével a közép- és észak-dunántúli régióban, majd kibővült 2006-ban a határon túl Erdélyben és Kárpátalján. A programhoz 2006-ban csatlakozott a Budapesti Gazdasági Főiskola, a Szolnoki Főiskola, a Nyíregyházi Főiskola, valamint a Kalotaszegi Helyi Vállalkozói Központok közreműködésével megvalósított „Üzleti Tervezés”, „eBusiness a gyakorlatban”, „Projekt-generálás és pályázatírás”, „Jó gyakorlat a falusi turizmusban” tanfolyamokon 5500 kisvállalkozó, mintegy 30 helyszínen vett részt.

Új tudástranszfer Projektek indultak 2006-ban a „Kárpátok Régió Üzleti Akadémia”, a „Szakmai Tudáslánc”, „Pályázzunk, de hogyan” (rádiós távoktató program a Hármashatár vidéken/Ukrajna, Szlovákia és Magyarország), és Internetes gazdasági újságok révén.

Az európai szabványok magyar nyelvű bevezetése érdekében 2005-ben 49 szabvány lefordítására került sor 1658 oldal terjedelemben.

3.5. Nemzetközi tevékenység a kis- és középvállalkozás-fejlesztésben

Európai Unió

Kisvállalkozások Európai Chartája

A Kisvállalkozások Európai Chartáját, mely a vállalkozásfejlesztés 10 kiemelt területén ösztönöz cselekvésre, 2000-ben hagyta jóvá az Európai Tanács. Magyarország 2002-ben fogadta el, és egyben vállalta, hogy eleget tesz évenkénti jelentési kötelezettségének az egyes területeken elért fejlődésről.

A Charta végrehajtásáról készült éves jelentési kötelezettség korábbi formája 2005-ben átalakult. A kisvállalkozás fejlesztés területén elért főbb eredményekről készült összefoglaló beépült a lisszaboni célok eléréséről szóló jelentésbe, az egyes területekhez kapcsolódó jó gyakorlatok bemutatására, pedig kialakítottak egy

elektronikus felületet, mely sokkal átláthatóbbá, könnyen hozzáférhetővé és jobban kezelhetővé tette a folyamatot.

A Bizottság az egyes országok által beküldött jó gyakorlatokból egy összegző kiadványt készít, kiemelve az egyes területeken a legjobb gyakorlatokat és ezek átvételére ösztönöz. Az Európai Bizottság évente tájékoztatja az Európai Tanácsot a tagállamok, illetve a Bizottság által a Chartában megjelölt területeken elért eredményekről. A legjobb gyakorlatok ismertetésére, tapasztalatcsere céljából évenként konferenciát szerveznek, melyeken hazánk is rendszeresen ismerteti egyik-két kiemelkedő programját, intézkedését.

Minden évben a Bizottság meghatároz prioritási területeket, melyeket részletesebben megvizsgál. 2005-ben a következő témakörök adták a prioritási területeket:

- az egységes piac lehetőségeinek jobb kihasználása, különösen a jogszabályokról és szabványokról szóló információkhoz történő jobb hozzáférés,
- a vállalkozások indításához és átadásához nyújtott támogatás,
- sikeres modellek az e-üzletben, különösen a kisvállalkozások e-üzletben való részvételének ösztönzését célzó intézkedések.

2006-ban pedig az alábbi prioritási területek szerepeltek:

- olcsóbb és gyorsabb cégalapítás, különösen az egyablakos ügyintézés révén,
- on-line hozzáférés fejlesztése (e-kormányzat),
- adózás.

Az Európai Bizottság Többéves Vállalkozásfejlesztési Programja (MAP)

A kis- és középvállalkozások támogatásának és fejlesztésének legfontosabb közösségi eszközei a Többéves Programok és az ezekhez kapcsolódó ún. közös akciók. Az Európai Unió Többéves Vállalat- és Vállalkozásfejlesztési Programját 2001-2006 (2000/819/EK tanácsi határozat), eredetileg 2005-ig tervezték, majd egy évvel meghosszabbították (1776/2005/EK európai parlamenti és tanácsi határozat). A program fő célkitűzései a következők:

- A vállalkozások növekedésének és versenyképességének fokozása,
- Vállalkozásfejlesztés,
- A vállalkozások adminisztratív és szabályozói környezetének egyszerűsítése és továbbfejlesztése,
- A kis- és középvállalkozások pénzügyi helyzetének javítása,
- A közösségi támogató szolgáltatások, programok igénybevételének megkönnyítése, koordinálásának javítása.

A program eredeti költségvetése 450 millió euró, melyet a meghosszabbítás miatt 538,5 millió euróra növeltek.

A célkitűzések megvalósítási módjai a tapasztalatcsere, jó gyakorlatok azonosítása egy-egy szakterületen, az Euro Info Központ (EIC) Hálózat működtetése, mely a vállalkozásoknak szolgál információkkal, szolgáltatásokkal és pénzügyi eszközök nyújtása az Európai Befektetési Alap (EIF) kezelésében.

A program keretében a projektek jellegéből eredően nem közvetlenül vállalkozások pályázhatnak, hanem az adott témában érdekelt intézmények (vállalkozásfejlesztési szervezetek, kamarák, kutatóintézetek, nemzeti statisztikai hivatalok, hitelintézetek).

A program keretében működő munkacsoportok közül 2005-2006-ban magyar részvétellel ülésező munkacsoportok a következők voltak:

- Egyszerűsített adózási eljárások,
- A vállalati szociális felelősségvállalás elterjesztése a kis- és középvállalkozások körében,
- Vállalkozói ismeretek oktatása a felsőoktatásban, különösen a nem üzleti tudományok terén,
- Számviteli rendszerek követelményei a kisvállalkozások szempontjából,
- Modellek a kis- és középvállalkozásokra háruló túlzott bürokratikus akadályok csökkentésére,
- A vállalkozói szellem támogatása az audio-vizuális médiában,
- Mikrohitel,
- A kis- és középvállalkozások nemzetköziesítésének támogatása,
- Tőkebefektetések határon átnyúló akadályai.

Európai Vállalkozás Díj

Az Európai Bizottság Vállalkozási és Ipar Főigazgatósága 2006-ban első alkalommal meghirdette az Európai Vállalkozás Díjat, melyet öt kategóriában oszt ki, (Úttörőszellem a vállalkozásban díj, Vállalkozás támogatása díj, Bürokrácia visszaszorítása díj, Befektetés az emberekbe díj, Felelősségteljes vállalkozás díj), továbbá odaítéli az összességében legjobb programnak a zsűri nagydíját.

A díjra helyi és regionális hatóságok által működtetett kis- és középvállalkozás-fejlesztési programokkal lehet pályázni, beleértve azokat az együttműködéseket, PPP-konstrukciókat is, amelyek a közsféra és vállalkozások, vállalkozói szervezetek, illetve civil szervezetek között jöttek létre.

Az Európai Vállalkozás Díj lebonyolítása két fordulóban történik, a nemzeti fordulókból továbbjutó országoként két-két induló versenyez az európai döntőben. 2006-ban hazánkat a KA-VOSZ Széchenyi Kártya konstrukciója, valamint a Junior Achievement Magyarország Alapítvány „Vállalkozom, tehát leszek” programja képviselte. A Díj hazai fordulójának lebonyolítását a GKM végezte. A Díj 2007-ben is meghirdetésre került az Európai Bizottság által.

Közép-Európai Kezdeményezés (KEK)

A Közép-Európai Kezdeményezés térségünk legnagyobb kiterjedésű, 18 országot és mintegy 250 millió lakost magában foglaló együttműködési kerete. Az 1989. novemberében Ausztria, Jugoszlávia, Magyarország és Olaszország által Quadrangone néven elindított négyoldalú együttműködés számos hullámban bővült, melyben az utolsó állomást a Szerbiától függetlenné vált Montenegró 2006 nyarán történt felvétele jelentette. Tagjai: Olaszország és Ausztria, a V4-es országok, Szlovénia, Bulgária, Románia, a hat nyugat-balkáni ország, Moldova, Ukrajna és a Belorusz Köztársaság.

A Közép-Európai Kezdeményezés legjelentősebb eseménye az évente megrendezésre kerülő gazdasági csúcs, melyen a kis- és középvállalkozás-fejlesztés, a vállalkozás finanszírozás is a kiemelt témák között szerepelt. A KEK kis-

és középvállalkozói munkacsoportja a KKV finanszírozás és innováció a versenyképesség érdekében prioritásokat határozta meg. Kitűzéseit az alábbi jelentősebb projektekkel támogatta:

- 2005-ben a KEK díjat írt ki az innovatív kis- és középvállalkozások részére öt kategóriában (információ-kommunikáció-, nano-, biotechnológia, új anyagok vagy az innováció egyéb területén).

- Az IDEA projekt keretében létrehozott interaktív adatbázis, a KEK országok vállalkozásoknak szolgáltatást nyújtó szervezeteiről és szolgáltatásairól egy folyamatosan frissülő adatbázist tartalmaz, a szolgáltatók között kapcsolatépítési lehetőséget teremt, lehetővé teszi induló és futó projektek népszerűsítését, az elektronikus hirdetőfalon a vállalkozásoknak partner és szolgáltatáskeresési lehetőséget nyújt.(www.ideanetwork.eu).

3.6. Vállalkozói kultúra erősítése

Roma vállalkozások fejlesztése

A hátrányos helyzetű vállalkozáscsoportok lehetőségeinek javítása érdekében speciális programok kidolgozására van szükség.

A roma vállalkozások helyzetének javítása érdekében a fejlesztések és beruházások támogatását célzó pályázati felhívást hirdette meg a GKM először 2003-ban. A felhívás a roma vállalkozók körében nagy népszerűségnek örvendett. 2005-ben a pályázati konstrukció keretében 227 darab pályázat érkezett be összesen több mint 636 millió forint támogatási igénnyel. A pályázatban rendelkezésre álló keret nagysága miatt ezek közül 79 roma vállalkozás jutott vissza nem térítendő pályázati támogatáshoz összesen mintegy 218 millió forint összegben. A pályázat 2006-ban is kiírásra került. Akkor a felhívás keretében 75 vállalkozó részesült támogatásban összesen 243 millió forint összegben.

Diákvállalkozói Program

A fiatalok számára az iskola- és munkahelyválasztás a jelenlegi rendszerben nem kellő tudatossággal történik meg. Annak érdekében, hogy a fiatalok lehetséges munkahelyekkel, illetve a gazdaság egészével kapcsolatos ismeretei bővüljenek, a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium támogatásával a Junior Achievement Magyarország Alapítvány 2004/2005-ös tanévtől indította el „Vállalkozom, tehát leszek” címmel 3 éves diákvállalkozási programját. A diákok az alapítvány tananyagai és rendezvényei segítségével, elméleti és gyakorlati foglalkozásokon keresztül ismerik meg a piacgazdaság sajátosságait, a vállalkozások szerepét és a gazdaság saját jövőjükre gyakorolt hatását.

A 2005-ben megrendezett Árnyékprogramon – amely lehetőséget biztosít a diákoknak arra, hogy a programban részt vevő üzletemberek egy munkanapját nyomon követhessék – közel 120 diák és 100 vállalat vett részt. Ugyanebben az évben a Business Ma Mindenkinek program keretében, - melynek célja, hogy végzős középiskolás diákok a pályaválasztás előtt találkozhassanak olyan üzletemberekkel, szakemberekkel, akiktől tájékozódhatnak a munkaerő-piaci gazdasági elvárásokról,

munkáltatók igényeiről – közel 4500 diák vett részt. A 2006-ban megrendezett Árnékprogram keretében mintegy 200 diák vett részt. A diákvállalkozások működése rendezvényen 63 diákvállalkozáson keresztül több mint 750 diák ismerkedett a vállalkozások működésének alapjaival. A 2006-ban megrendezett Vállalatlátogatási program közel 1000 diák számára tette lehetővé a programban résztvevő vállalatok működésének, termelési folyamatainak, marketing és vállalatirányítási lépéseinek megismerését.

4. A kis- és középvállalkozások támogatása

4.1. A kis- és középvállalkozásokat segítő pályázatos támogatások

4.1.1. A GKM 2005-2006. évi hazai forrásból finanszírozott kis- és középvállalkozói pályázatai

A Széchenyi Vállalkozásfejlesztési Program keretében a 2005. évben a Kis- és Középvállalkozói Célelőirányzatból (KKC) az alábbi 4 pályázati konstrukció került meghirdetésre a mikro-, kis- és középvállalkozások támogatására:

SZVP-2005-I a Mikro- és kisvállalkozások Interneten való megjelenésének támogatása,

SZVP-2005-O házi orvosi működtetési jog megvásárlását vagy az egészségügyi közszolgáltatás nyújtását segítő kamattámogatás,

SZVP-2005-R a hazai roma mikro-, kisvállalkozások piaci esélyeit javító fejlesztések és beruházások támogatása,

SZVP-2005-T a mikro-, kis- és középvállalkozások találmányai külföldi iparjogvédelmi oltalmának és értékesítésének támogatása.

A 2005. évben a KKC forrásából meghirdetett pályázatok eredményei

Pályázat megnevezése	Támogatott pályázatok száma (db)	Elnyert támogatás összege (ezer Ft)	Támogatott fejlesztés összköltsége (ezer Ft)
SZVP-2005-I	826	231 625	751 133
SZVP-2005-O	6	6 733	71 897
SZVP-2005-R	79	218 293	360 897
SZVP-2005-T	6	78 313	119 674
Összesen	917	534 964	1 307 101

Forrás: Magyar Vállalkozásfejlesztési Kht.

Ezek a konstrukciók az Interneten való megjelenést szolgáló pályázat kivételével 2006-ban is meghirdetésre kerültek.

A 2006. évben a KKC forrásából meghirdetett pályázatok eredményei

Pályázat megnevezése	Támogatott pályázatok száma (db)	Elnyert támogatás összege (ezer Ft)	Támogatott fejlesztés összköltsége (ezer Ft)
SZVP-2006-O	3	2 019	22 500
SZVP-2006-R	75	243 149	440 842
SZVP-2006-T	5	17 673	44 856
Összesen	83	262 841	485 698

Forrás: Magyar Gazdaságfejlesztési Központ Zrt.

2005-ben és 2006-ban a Széchenyi Vállalkozásfejlesztési Program keretében meghirdetett hazai forrású pályázatokon keresztül 1000 kis- és középvállalkozás kapott vissza nem térítendő támogatást összesen közel 800 millió forint összegben. A támogatások összesen közel 1,8 milliárd forint összegű fejlesztés megvalósulását segítették elő.

4.1.2. A kis- és középvállalkozások támogatása a Strukturális Alapok forrásaiból

Az Európai Unió tagjaként Magyarország 2004. január 1-től jogosulttá vált az Unió fejlesztési támogatásainak, a Strukturális Alapok forrásainak igénybe vételére. Az uniós források felhasználási területeinek szabályozása érdekében megszületett az első Nemzeti Fejlesztési Terv (2004-2006), amelyben három specifikus cél került meghatározásra: a versenyképesebb gazdaság, a humán erőforrások jobb kihasználása; illetve a jobb minőségű környezet és a kiegyensúlyozottabb regionális fejlődés elősegítése. A célok elérését öt operatív program szolgálta:

- Gazdasági Versenyképesség Operatív Program (GVOP)
- Humánerőforrás-fejlesztés Operatív Program (HEFOP)
- Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív Program (KIOP)
- Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP)
- Regionális Fejlesztési Operatív Program (ROP)

A Gazdasági Versenyképesség Operatív Program a termelőszektor modernizációját, valamint a fejlett gazdasági szolgáltató környezet kialakítását tűzte ki célul. Alapvetően a vállalkozásoknak szólt, a vállalkozások beruházásainak támogatásával, az üzleti szolgáltatások fejlesztésével, a kapcsolódó infrastrukturális beruházásokkal a termelőszektor modernizációját kívánta elősegíteni. A GVOP célja a gazdasági versenyképesség növelése volt a gazdasági szféra – elsősorban a kutatás, innováció, illetve az információs gazdaság – támogatásával.

A Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program prioritásai az aktív munkaerő-piaci politikák támogatása, a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem a munkaerő-piacra történő belépés segítségével, az egész életen át tartó tanulás és az alkalmazkodóképesség támogatása, valamint az oktatási, szociális és egészségügyi infrastruktúra fejlesztése volt.

A Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív Program fő célja az volt, hogy erősítse az egészséges környezet és a környezetbarát közlekedési infrastruktúra kialakítását a fenntartható fejlődés elősegítésével.

Az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program céljai a mezőgazdaság modernizálásának és hatékonyabbá tételének megvalósítása volt, részben a termelési technológiák, részben a termékfeldolgozás fejlesztése által. A program másik célja a vidék fejlesztése, jövedelemszerzési lehetőségek biztosítása a vidéki térségek lakossága számára, a vidéki infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése, a vidék kulturális örökségének védelme volt.

Regionális Fejlesztés Operatív Programjának legfőbb célja az volt, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott fejlődést Magyarország régióiban.

Az operatív programok keretében a hazai kis- és középvállalkozások részére 2004 és 2006 között az Európai Unió társfinanszírozásával meghirdetett pályázatok keretében jelentős összegű vissza nem térítendő támogatások váltak elérhetővé.

Az operatív programok keretében a pályázati felhívások 3 évben kerültek meghirdetésre. Tekintettel arra, hogy a 3 évre az egyes programokon belül rendelkezésre álló támogatási keretek jelentős része a pályázatok iránti nagy érdeklődés következtében a 2004. évben elköltésre került, félrevezető lenne az egyes operatív programok eredményeit csak a 2005. és 2006. évre vonatkozóan bemutatni. Ezért a következőkben az operatív programok eredményei a 2004 és 2006 közötti időszakban kerülnek bemutatásra.

Az öt operatív program keretében 2004 és 2006 között meghirdetett felhívásokra közel 27 000 kis- és középvállalkozó nyújtotta be pályázatát. A beérkezett pályázatok támogatási igénye közel 431 milliárd forint volt.

A pályázati felhívásokon keresztül a 3 év alatt összesen 12 583 kis- és középvállalkozás részesült vissza nem térítendő támogatásban összesen több mint 192,5 milliárd forint összegben. A támogatást elnyert kis- és középvállalkozásoknak közel fele (48,5%) mikrovállalkozás, több mint egyharmada (34,5%) kisvállalkozás volt.

Az NFT operatív programjai közül a GVOP és az AVOP pályázati felhívásai voltak a legnépszerűbbek a kis- és középvállalkozók körében. A pályázatot benyújtó kis- és középvállalkozók 73%-a a GVOP, közel 20%-a az AVOP felhívásaira nyújtotta be pályázatát.

A támogatást elnyert kis- és középvállalkozók 71%-a (8941 vállalkozás) a GVOP keretében meghirdetett pályázati felhívásokon keresztül kapott támogatást. Az operatív programokon keresztül elnyerhető vissza nem térítendő támogatások összesen 192 Mrd forintjának közel 50%-át (96,2 Mrd Ft-ot) a GVOP keretében ítélték meg a kis- és középvállalkozásoknak, de jelentős az AVOP-ban pályázók (2760 pályázó) 77,2 Mrd Ft-os támogatása is.

Beérkezett KKV projektek megoszlása operatív programok szerint

Minősítés	AVOP		GVOP		HEFOP		KIOP		ROP		NFT összesen	
	Beérkezett projektek száma	Igényelt támogatás (millió Ft)	Beérkezett projektek száma	Igényelt támogatás (millió Ft)	Beérkezett projektek száma	Igényelt támogatás (millió Ft)	Beérkezett projektek száma	Igényelt támogatás (millió Ft)	Beérkezett projektek száma	Igényelt támogatás (millió Ft)	Beérkezett projektek száma	Igényelt támogatás (millió Ft)
Mikrovállalkozás	3 606	65 039	9 575	82 239	405	2 966	30	9 023	194	14 714	13 810	173 981
Kisvállalkozás	938	31 499	7 019	82 198	672	7 738	25	3 919	122	9 939	8 776	135 294
Középvállalkozás	668	32 823	3 020	66 502	536	9 154	25	8 934	47	4 270	4 296	121 683
KKV összesen	5 212	129 361	19 614	230 939	1 613	19 858	80	21 876	363	28 922	26 882	430 958

Forrás: Egységes Monitoring Információs Rendszer (EMIR) 2007. január 15.

A támogatott és a szerződéssel rendelkező projektek adatai között nem szerepelnek a támogató döntés, illetve a szerződéskötés után visszalépett, visszavont projektek.

Támogatott KKV projektek megoszlása operatív programok szerint

Minősítés	AVOP		GVOP		HEFOP		KIOP		ROP		NFT összesen	
	Támogatott projektek száma	Megítélt támogatás (millió Ft)	Támogatott projektek száma	Megítélt támogatás (millió Ft)	Támogatott projektek száma	Megítélt támogatás (millió Ft)	Támogatott projektek száma	Megítélt támogatás (millió Ft)	Támogatott projektek száma	Megítélt támogatás (millió Ft)	Támogatott projektek száma	Megítélt támogatás (millió Ft)
Mikrovállalkozás	1 747	35 840	4 145	29 860	161	802	7	1 152	44	4 432	6 104	72 086
Kisvállalkozás	538	17 715	3 448	36 379	323	2 747	5	603	28	2 223	4 342	59 667
Középvállalkozás	475	23 734	1 348	29 972	293	4 076	10	2 268	11	733	2 137	60 783
KKV összesen	2 760	77 289	8 941	96 211	777	7 625	22	4 023	83	7 388	12 583	192 536

Forrás: Egységes Monitoring Információs Rendszer (EMIR) 2007. január 15.

A támogatott és a szerződéssel rendelkező projektek adatai között nem szerepelnek a támogató döntés, illetve a szerződéskötés után visszalépett, visszavont projektek.

4.2. A GKM támogatásával meghirdetett vállalkozások finanszírozási forráshoz jutását segítő konstrukciók

2003-ban a Kormány a kis- és középvállalkozások forráshoz jutásának elősegítése érdekében a 1065/2003. (VII. 15.) Korm. határozattal kialakította a négy lépcsős hitelprogramot, melynek elemei a Mikrohitel, Széchenyi Kártya, Midihitel Program és az Európa Technológiai Felzárkóztatási Hitelprogram voltak. 2005-ben a négy lépcsős hitelprogram átalakult, módosultak az egyes konstrukciók feltételei és új programok kerültek meghirdetésre.

2005-ben a vállalkozások finanszírozási forráshoz jutását szolgáló jelentősebb hitelprogramok a Mikrohitel Program, a Széchenyi Kártya, valamint a 2005 nyarán elindított „Sikeres Magyarorszáért” Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram voltak. Ez utóbbiba beleolvadt az Európa Hitel és a Midihitel, majd később a Hitelprogramon belül önálló hitelcélként 2005 végétől megjelent a kizárólag mikrovállalkozások fejlesztéseit elősegítő Mikrohitel Plusz Program. A kis- és középvállalkozások tőkeellátottságának javítását tőkebefektető társaságok szolgálták.

4.2.1. Mikrohitel Program

A program célja a mikrovállalkozások támogatása pénzügyi segítségnyújtással és tanácsadással, elsősorban azon a speciális területen, ahol a kisvállalkozások igényeit a kereskedelmi bankok jelenleg nem tudják kielégíteni. A program keretében a hitelt gépek, berendezések, eszközök és más beruházások kifizetésére, már meglévő üzleti tulajdon vagy bérelt infrastruktúra bővítésére és/vagy fejlesztésére, illetve a beruházáshoz kapcsolódó forgóeszközök finanszírozására lehetett felhasználni. A Program a Helyi Vállalkozói Központokon keresztül érhető el a vállalkozások számára.

2005 előtt az igényelhető hitel maximális mértéke 3 millió forint volt, a futamidő legalább fél év, legfeljebb 3 év volt, a tőketörlesztés türelmi ideje pedig maximum fél év lehetett. A hitelösszeg legfeljebb 20%-a erejéig volt finanszírozható a fejlesztéshez kapcsolódó forgóeszköz igény is. A megítélt hitelösszeg folyósítása a számlák bemutatásával, utófinanszírozással történt. A kölcsön kamata a kamatfizetéskor érvényes jegybanki alapkamattal volt azonos.

Az elmúlt években szerzett tapasztalatok alapján a vállalkozók számára 2005-ben kedvezőbbé tettük a Mikrohitel konstrukció feltételeit. A feltételek először 2005. február 8-án módosultak. Akkor 3-ról 5 évre nőtt a futamidő, és a vállalkozások a korábbi 3 millió forint helyett 5 millió forint összegű hitelt vehettek fel. Mód nyílt előfinanszírozásra és a forgóeszközök beszerzési lehetősége is bővült.

Annak érdekében, hogy a konstrukció minél jobban szolgálja a banki követelményeknek még eleget tenni nem tudó mikrovállalkozók finanszírozási forráshoz jutását, a feltételrendszer elemeit 2005. december 20-tól ismét módosítottuk. Ennek eredményeképpen a maximálisan felvehető hitelösszeget 6,35 millió Ft-ra emeltük, a futamidőt pedig 5 évről 8 évre növeltük. Lehetővé vált a mikrohitel teljes egészében forgóeszköz-célra történő felhasználása. Forgóeszközhitel esetén a futamidő maximum 3 év lett. A hitel 50 %-a a későbbi elszámolás kötelezettsége mellett előfinanszírozhatóvá vált. Az ügyfelek rugalmas

kiszolgálása érdekében a kamat mértéke – a lebonyolításban résztvevő szervezetek döntésétől függően – a jegybanki alapkamat +/- 3 %-os mértéken állapítható meg.

A módosításoknak köszönhetően nagymértékben megnőtt a kereslet a mikrohitel iránt. Míg a 2004. év egészében 646 ügyfél részére került folyósításra 1,4 Mrd Ft, **2005. évben 1053 vállalkozó kapott mikrohitelt több mint 3,9 milliárd forint összegben. A 2006. évben pedig már 1378 vállalkozó vett fel mikrohitelt mintegy 5,8 milliárd forint összegben.**

4.2.2. Széchenyi Kártya

2005-ben a vállalkozások körében a legnépszerűbb támogatott konstrukció a Széchenyi Kártya volt, mely révén a vállalkozások az akkori szabályok szerint max. 10 millió forint összegben egyszerűsített eljárással szabad felhasználású, likviditási problémákat kezelő hitelhez juthattak. **2005. évben 21 338 kártya került átadásra, mely 107,9 Mrd forint hitel igénybevételét biztosította.**

A Széchenyi Kártya Program kiterjesztése érdekében a Kormány az 1130/2005. (XII. 23.) Korm. határozatával 2010. december 31-ig meghosszabbította a kártya állami támogatás mellett biztosított működését és határozott arról, hogy minden kibocsátott kártyára 50%-os garanciadíj-támogatást biztosít. A határozat értelmében változott az állami kamattámogatás mértéke. A 10 millió forint értékig 2006. január 1-jétől 2006. december 31-ig kibocsátott kártyák esetében a kamattámogatás 2 százalékpontban, 2007. január 1-jétől 2007. december 31-ig 10 millió forint értékig kibocsátott kártyák esetében 1 százalékpontban került megállapításra. A határozat értelmében az állami kamattámogatás 2007. december 31-én megszűnik.

2006. márciusától a konstrukció olcsóbbá tétele érdekében a Széchenyi Kártyához kötődő hitel után a bankok által felszámítható kamatmarge és kezelési költség mértéke a korábbi 5 + 1% helyett, maximum 4 + 0,8%-ra csökkent. Ezzel egy időben a vállalkozók által a készfizető kezességvállalásért a Hitelgarancia Rt-nek fizetendő díj a korábbi 1,8%-ról 1,5%-ra mérséklődött, a garantált hitelrész viszont 73%-ról 80%-ra nőtt. A módosítások következtében összességében a kisvállalkozások által a Széchenyi Kártya után fizetendő kamatteljesítési költségek 1,2%-kal csökkentek és a Kártya kiváltásakor esedékes egyszeri díjak is mérséklődtek.

A kamat- és díjmérséklésen túl 2006. áprilisától kamattámogatás nélkül bevezetésre kerültek a 11-25 millió forintos kártyák, a Széchenyi Kártyához kötődő banki verseny, és a Kártya hozzáférhetőségének növelése érdekében pedig sor került a banki közreműködői kör bővítésére is.

A 2006. évben 20 753 db kártya került átadásra, mely a kis- és középvállalkozások számára összesen 123,6 Mrd forint összegű hitel igénybevételét biztosította.

4.2.3. „Sikeres Magyarorszáért” Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram

A hazai vállalkozások versenyképességének erősítése és a helyi közösségek kezdeményezéseinek pénzügyi megerősítése érdekében a Kormány 2005. májusában 1041/2005. (V. 5.) számú Korm. határozatában döntést hozott arról, hogy

a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaság a vállalkozások és az önkormányzatok részére „Sikerés Magyarországért” elnevezéssel hosszú lejáratú és kedvezményes kamatozású hitelprogramokat hirdessen meg. A határozat értelmében az MFB 2005. június 1-jével meghirdette a „Sikerés Magyarországért” elnevezés alatt futó Vállalkozásfejlesztési Hitelprogramot, az Önkormányzati Infrastruktúrafejlesztési, valamint az Agrárfejlesztési Hitelprogramot.

A Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram a korábban meghirdetett Európa Hitel céljainak ötvözésével és a Mikrohitel Plusz konstrukciós hitelcél megalkotásával 310 milliárd forintos keretösszeggel kedvezményes kamat mellett került bevezetésre.

A hitelprogram kiemelt célja az volt, hogy a mikro-, kis- és középvállalkozások foglalkoztatásban betöltött szerepének, innovációs és beszállítói tevékenységének erősítéséhez, környezetvédelmi és egészségügyi célú beruházásaihoz kedvezményes kamatozású hitelt nyújtson, továbbá fejlesztési és beruházási tárgyú pályázatokhoz, különösen a Nemzeti Fejlesztési Terv pályázataihoz kapcsolódóan kiegészítő forrást biztosítson. A fejlesztések finanszírozására felhasználható hitel összege 5-től 1000 millió forintig terjedhetett. A kamat mértéke legfeljebb 3 havi EURIBOR + 4% volt, ami tartalmazta a kezelési költséget is. A türelmi idő a szerződéskötéstől számított 2 év, a futamidő legfeljebb 15 év lehetett. A Mikrohitel Plusz Program feltételei ettől eltértek. A Mikrohitel Plusz konstrukció keretében felvehető hitel összege 1-15 millió forintig, agrárvállalkozások esetében 1-5 millió forintig terjedt. A hitel futamideje legfeljebb 10 év, agrárvállalkozások esetében legfeljebb 7 év lehetett. A türelmi idő legfeljebb 2 évben lett megállapítva. A hitelprogram kamata a jegybanki alapkamattal volt azonos.

A hitelprogram keretében 2005. június 1. és december vége között **755 vállalkozónak 39,7 milliárd forint kölcsönt hagytak jóvá.**

2005. szeptember 30-án a „Sikerés Magyarországért” Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram hitelcéljai kibővültek annak következtében, hogy a 2003. végén indított Midihitel Program jogilag megszűnt, és hitelcélja a Vállalkozásfejlesztési Hitelprogramba integrálódott. Megszűnését megelőzően a **Midihitel program keretében 76 vállalkozó vett fel hitelt 843 millió Ft összegben.**

2006-ban a „Sikerés Magyarországért” Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram keretében 630 vállalkozó jutott kedvezményes hitelhez összesen 30 milliárd forint összegben.

4.2.4. Lánchíd Factoring Program

A Lánchíd Factoring Program célja az volt, hogy a mikro- és kisvállalkozások részére a factoring szolgáltatásnak, - mint a likviditás-finanszírozás fejlett gazdaságokban sikeres eszközének - az igénybevételét állami kamattámogatással ösztönözze. A programot először 2003. szeptember végén indította el a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium. A konstrukció 5% kamattámogatás mellett egy év alatt maximum 3 millió forint támogatás igénybevételét biztosította a vállalkozások számára. A GKM a pályázati kiírásban a faktorok által alkalmazható kamatláb és faktordíjak nagyságát is maximálta. A program keretében **2005-ben 274 vállalkozó faktorálta 8 Mrd forint összegű követelését.** 2005-ben a GKM a program keretében 403,8 millió forint

összegű kamattámogatást biztosított a faktorált összegekre. A konstrukció a kamattámogatásra rendelkezésre álló források hiánya miatt 2005. nyarán leállításra került.

A kormány a vállalkozói „körbetartozások” mérséklése érdekében a 1030/2006. (IV.3.) Korm. határozatában intézkedéscsomagot fogadott el. Ennek keretében döntött a Lánchíd Faktoring Program új feltételekkel történő újraindításáról is. A programba bevonásra került a Hitelgarancia Zrt, melynek kezességvállalásával csökkent a faktorálás kockázata, a faktorálás terheit pedig a faktorcégek által felszámított faktoring díjak, valamint kamatok csökkentése, és az ehhez kapcsolódó 3%-os állami kamattámogatás enyhítette, továbbá egyszerűsödött az eljárásrend is. A program 2006. májusában indult újra. A programhoz kapcsolódó támogatást a 2006. május 15. után kötött szerződésekre lehetett igénybe venni. A Programhoz 2006. évben 11 új belépő csatlakozott, így év végére összesen 39 faktor cég nyújtott támogatott faktoring finanszírozást.

A Lánchíd Faktoring Program útján 2006. május 15. és december 31. között 279 kisvállalkozás 18,4 milliárd forintnyi követelésének támogatott faktorálására került sor.

4.2.5. Hitelgarancia

A Hitelgarancia Zrt. és az Agrárvállalkozói Hitelgarancia Alapítvány készfizető kezességvállalást nyújt annak érdekében, hogy olyan vállalkozások is hitelhez juthassanak, amelyek esetében szükséges a garanciális háttér megerősítése, a hitelintézetek kockázatának mérséklése.

4.2.5.1. Hitelgarancia Zrt.

A HG Zrt. nemcsak hitelekhez vállalt garanciát, hanem közreműködött akkor is, ha egy vállalkozásnak bankgaranciára volt szüksége tevékenysége folytatásához. Ezáltal olyan vállalkozások is kaphattak hitelt/bankgaranciát, amelyek nem rendelkeztek elegendő felajánlható biztosítékkal, ezért a bankok túlzottan kockázatosnak tartották a hitelezésüket.

A HG Zrt. kezességvállalása jelentős mértékben csökkentette a hitelintézetek kockázatát. A hiteligénylőnek azonban a HG Zrt. készfizető kezességén kívül egyéb – a bank által elfogadott – fedezetekkel is rendelkeznie kellett. A Zrt. a hitelfelvevő által a hitelügylet felajánlott biztosítékokon túlmenően külön fedezeteket nem kért, de nem vállalta olyan hitel garantálását, amelyet a HG Zrt. kezességvállalásán kívül más biztosíték nem biztosított.

A vállalkozók forgóeszközhitelhez, folyószámlahitelhez, forgóalap-pótló hitelhez, beruházási és fejlesztési hitelhez, vállalkozói hitelkerethez, pénzügyi lízinghez, faktoringhoz, ill. bankgaranciához igényelheték a kezességvállalást. A kezességvállalás mértéke elérhette a kért hitel vagy bankgarancia 80%-át, és max. 15 éves futamidejű finanszírozáshoz volt kérhető. A több ügylet felé kötődő kezességvállalás összege egy időben, egy hiteligénylőnél legfeljebb 800 millió forint lehetett.

A HG Zrt. a 2005. év során közel 24 400 kezességvállalási szerződést kötött, amelyekben együttesen 224 milliárd Ft hitelhez és bankgarancia igénybevételéhez 172 milliárd Ft garanciát vállalt.

A HG Zrt. 2006-ban közel 24 200 készfizető kezességvállalási szerződést kötött, amelyekben 228,4 milliárd Ft garanciát vállalt a kis- és középvállalkozások finanszírozási igényeihez. 2005–2006 között a garanciavállalások összege több mint 30%-kal bővült.

A Hitelgarancia Zrt. kezességvállalása a kis- és középvállalkozások hiteleihez (2000-2006)

Megnevezés	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Garanciaszerződések száma (db)	4 474	6 808	8 487	13 172	21 679	24 396	24 199
Ebből: Mikro	2 783	4 236	4 768	9 180	16 761	19 097	18 604
Kis	1 226	1 886	2 531	2 963	4 077	4 505	4 805
Közép	465	686	1 188	1 029	841	794	790
Garanciavállalás összege (Mrd Ft)	67,6	87,0	107,9	113,9	156,8	172,2	228,4
Ebből: Mikro	25,4	29,6	22,9	34,4	64,7	82,7	99,2
Kis	22,8	31,5	34,1	36,5	45,5	53,3	75,8
Közép	19,4	25,9	50,4	43,0	46,6	36,2	53,4
Garantált hitelek összege (Mrd Ft)	85,9	108,4	140,2	150,5	208,4	223,4	277,5
Ebből: Mikro	29,6	33,2	25,7	41,2	81,1	104,3	117,2
Kis	28,9	38,9	40,9	45,4	58,0	66,0	89,9
Közép	27,4	36,3	73,6	63,9	69,2	53,1	70,4
Garantált hitelek átlagos összege (M Ft)	19,2	15,9	16,5	11,4	9,6	9,2	11,5
Ebből: Mikro	10,6	7,8	5,4	4,5	4,8	5,5	6,3
Kis	23,6	20,6	16,2	15,3	14,2	14,7	18,7
Közép	58,9	52,9	61,9	62,1	83,1	66,9	89,1

Forrás: Hitelgarancia Zrt.

2006 januárjától a Hitelgarancia Zrt. kiterjesztette a garancianyújtást a pénzügyi lízing és faktoring ügyletekre. Az új termékek közül a bevezetés évében érdemi kereslet a faktoringügyletekhez vállalt garanciák körében jelentkezett. 2006-ban a lízing ügylethez 0,1 milliárd forint értékben, a faktoring ügyletek körében 3,3 milliárd forint összegben vállalt garanciát a HG Zrt.

4.2.5.2. Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány

Az alapítvány hitelgarancia nyújtásával azoknak a hazai kis- és középvállalkozásoknak a hitelhez jutási esélyeit növelte, amelyek a bankoknál kielégítő vagyoni vagy jogi biztosítékot nem tudnak bemutatni. Az Alapítvány azt a maximum 250 fős alkalmazotti létszámú – egyéni és társas, jogi és nem jogi személyű vállalkozást támogatta, ahol a devizabelföldi természetes személyek legalább többségi irányítást biztosító befolyással rendelkeztek. Közép- (180 napon túli, max. 3 éves) és hosszú (3–15 év) lejáratú kölcsön szerződésekhez nyújtott

hitelfedezeti garanciát azon vállalkozásoknak, melyek tevékenysége az agrárágazathoz vagy vidékfejlesztéshez kapcsolódott.

Az alapítvány 2005. évi teljesítménye 15,9 Mrd Ft garantált hitelösszeg, 741 db ügyletnek kapcsolódva, mely az előző évinél szerényebb mértékű teljesítmény. Ennek oka az lehetett, hogy az EU csatlakozást követő, meghatározó jelentőségű (agrár) terület és állományalapú támogatás igénybevételével csökkent a hitel igénybevétel.

Az előző évhez képest a garantált hitelek száma 4%-kal, a garantált hitelösszeg 29,5%-kal nőtt. A prolongált hitelekhez kapcsolódóan 77 db 1,6 Mrd Ft összegű kezességi szerződés került meghosszabbításra. Az átlagos garantált hitelösszeg a 2005. évi 21,5 millió Ft-ról 26,7millió Ft-ra emelkedett. Folytatódott a mezőgazdasági célú hitelek garantálási igényeinek mérséklődése, ezzel együtt a vidékfejlesztési tevékenységek növekedése. A hagyományos mezőgazdasági kezességi kérelmek száma 2006-ban 405 db, a vidékfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységeké pedig már 366 db volt. A garantált hitelösszeg alapján a vidékfejlesztési tevékenységek kerültek többségbe, mivel a garantált agrárcélú hitelek összege 8,9 Mrd forint, a vidékfejlesztésieké pedig 11,7 Mrd forint.

Az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány garancianyújtási tevékenysége 2000-2006. években

Megnevezés	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Garanciaszerződések száma (db)	1 602	2 597	2 033	3 064	3 947	741	771
Ebből: Mikro	1 068	1 561	1 352	2 159	2 891	502	523
Kis	295	564	421	616	695	196	187
Közép	239	472	260	289	361	43	6
Garanciavállalás összege (Mrd Ft)	10,5	17,0	16,8	29,9	55,0	9,2	11,7
Ebből: Mikro	4,4	6,0	7,2	13,5	22,7	3,6	5,4
Kis	3,0	5,3	5,3	9,0	16,8	4,3	4,3
Közép	3,1	5,7	4,3	7,4	15,5	1,3	2,0
Garantált hitelek összege (Mrd Ft)	19,0	31,2	30,3	50,2	93,4	15,9	20,6
Ebből: Mikro	7,4	9,8	12,1	21,0	34,3	6,2	8,9
Kis	5,6	10,1	9,9	15,7	30,3	7,5	7,9
Közép	6,0	11,3	8,3	13,5	29,1	2,2	3,8
Garantált hitelek átlagos összege (M Ft)	11,9	12,0	14,9	16,4	23,7	21,5	26,7
Ebből: Mikro	7,0	6,3	8,9	9,7	11,9	12,4	17,0
Kis	19,0	18,0	23,7	25,6	43,2	38,0	42,2
Közép	25,5	24,0	32,0	46,9	80,7	51,8	63,9

Forrás: Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány

4.2.6. Tőkeprogramok

2005-ben a magyar kockázati tőkepiacon a magánbefektetők mellett számos állami szervezet is jelen volt. Elsőként a Corvinus Nemzetközi Befektetési Rt. jött létre

1997-ben, majd ezt követően 2001-ben és 2002-ben az Informatikai Kockázati Tőkealap-kezelő Rt., a Kisvállalkozás-fejlesztő Pénzügyi Rt. és a Beszállítói Befektető Rt. alakult meg. 2003. júliusában pedig a Magyar Fejlesztési Bank Rt. Fejlesztési Tőkebefektetési Programja jelent meg.

4.2.6.1. Corvinus Cégcsoport létrehozása

2005. május 5-én a Kormány 1041/2005. (V. 5.) Korm. határozatában a „Sikeres Magyarországért” Hitelprogramok meghirdetéséről és a fejlesztési tőkefinanszírozási eszközök kiszélesítéséről hozott döntést. A határozat szerint ki kell alakítani az állami tulajdonban lévő tőkefinanszírozási intézmények együttműködő, integrált rendszerét, amelyen belül kapjon kiemelt szerepet a Corvinus Rt. irányítása alatt létrejövő kis- és középvállalkozás-fejlesztést, valamint innovációt támogató befektetési intézménycsoport. A határozat értelmében a Corvinus Rt. 2005-ben megvásárolta az MFB Rt. részesedését a Kisvállalkozás-fejlesztő Pénzügyi Rt.-ben, illetve többségi tulajdont szerzett a Beszállítói Befektető Rt.-ben.

A stratégiai elképzelések szerint az MFB felügyelete alatt működő Corvinus Rt. az innovációs célú vállalkozások alapításába fektető magvető tőkealapoktól a magántőke részvételével működő vegyes befektetési alapokig terjedő szegmensben hoz létre tőkealapokat, amelyek az állami szerepvállalással a fejlődőképes kisvállalkozások növekedését hivatottak elősegíteni. A fenti célok érdekében megalakult a Corvinus Első Innovációs Tőkealap, amely innovációs kisvállalkozásokba hajt végre klasszikus kockázati tőkebefektetéseket. Az alapot a Corvinus Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt. működteti.

A határozatban foglaltak alapján létrejött a Corvinus cégcsoport, melynek feladata, hogy az eddig széttagolt, egymástól függetlenül működő állami társaságok tevékenységét összehangolja, megszüntesse a párhuzamokat, a költségvetésből elkülönített forrásokat átláthatóbban, hatékonyabban használja fel. A cégcsoport tagjai a Corvinus Nemzetközi Befektetési Zrt., a Beszállítói Befektető Zrt., a Kisvállalkozás-fejlesztő Pénzügyi Zrt., és a Corvinus Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt.

A Corvinus cégcsoporton belül működő társaságok tevékenységei:

a) Corvinus Nemzetközi Befektetési Zrt.

A Corvinus Nemzetközi Befektetési Zrt. feladata, hogy fejlesztési tőkével hozzájáruljon a magyarországi vállalkozások határon túli terjeszkedéséhez, összefogja és irányítsa a vonatkozó kormányhatározat által kijelölt állami tulajdonban lévő tőkefinanszírozó társaságok tevékenységét, új, részben vagy egészben állami tőkével működő kockázati tőke alapokat hozzon létre és működtessen.

A társaság „Külföldi Befektetési Tőkeprogramja” a magyarországi vállalkozások külföldi, nem EU-tagországokban történő vállalat alapításához, fejlesztéséhez járult hozzá tőkebefektetéssel, „A kis- és középvállalkozások nemzetköziesedését elősegítő tőkeprogram” segítséget nyújtott a magyar vállalkozásoknak a nemzeti határok átlépéséhez, nemzetközi üzleti stratégiák kialakításához abban az esetben, ha a magyarországi kis- és középvállalkozások az Európai Unió területén terveznek céget alapítani, vagy fejleszteni. A „Kárpátok-régió Tőkeprogram” a Magyarországgal

szomszédos nem EU-tag országok, a „Kárpátok-régió” országai vállalkozásainak versenyképessége megalapozását, annak fokozását, valamint strukturális, regionális és színvonalbeli felzárkózását segítette elő.

2006-ban a Corvinus Zrt. elindította „Kockázati Tőkeprogram”-ját, melynek célja, hogy üzleti alapon tőkével hozzájáruljon magyarországi kis- és középvállalkozások versenyképessége növeléséhez, földrajzi terjeszkedéséhez és az innovációt szolgáló beruházásaihoz. A program már működő, komoly fejlődési potenciállal rendelkező vállalkozások finanszírozását szolgálja, induló vállalkozások számára nem áll rendelkezésre.

A Corvinus Rt. által befektetett tőke nagysága 10 millió forinttól a 1 milliárd forint nagyságrendig terjedhet. A befektetés időtartama 3-10 év.

A Corvinus Nemzetközi Befektetési Zrt. üzleti aktivitása 2005-2006-ban

	2005		2006	
	db	millió Ft	db	millió Ft
Beérkezett kérelem	112	24 033	62	19 004
Igazgatóság részére előterjesztett kérelem	10	8 448	9	3 013
Megkötött szerződések	2	1 210	3	1 001
Ebből: KKV	1	220	2	59

Forrás: Corvinus Nemzetközi Befektetési Zrt.

b) Corvinus Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt.

A Kormány 2005. májusi határozata alapján a Corvinus Csoporton belül létrehozásra került a Corvinus Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt., mely 2005. végén kezdte meg működését az 5 milliárd forintos Corvinus Első Innovációs Kockázati Tőkealap felállításával. A társaság által működtetett kockázati tőkealap-program elsősorban a „finanszírozási részbe” szorult, azon magas növekedési potenciált mutató innovatív kisvállalkozásokat célozza, amelyek kezdeti fejlettségi stádiumuk miatt alkalmatlanok az egyéb, elsősorban hitelekből történő forrásbevonásra, ugyanakkor külső forrás igénybevétele nélkül képtelenek az elindulásra vagy továbbfejlődésre. A program a hazai innováció gazdasági hasznosulásának elősegítése mellett a projektvállalkozások terjeszkedésének elősegítésével és a források üzleti alapon történő újratermelésével a munkahelyteremtéshez és munkahelymegőrzéshez kíván hozzájárulni, továbbá a program következtében sikeressé váló tőkebefektetésekkel vonzó gyakorlati példákat kíván bemutatni a kis- és középvállalkozói szektor felé irányuló magántőke-invesztíciók ösztönzésére.

A Corvinus Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt. üzleti aktivitása 2006-ban

	db	millió Ft
Beérkezett kérelem	56	18 435
Igazgatóság részére előterjesztett kérelem	11	2 282
Megkötött szerződések	4	996
Ebből: KKV	4	996
Ebből: induló vállalkozás	3	356

Forrás: Corvinus Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt.

c) Kisvállalkozás-fejlesztő Pénzügyi Zrt.

A Kisvállalkozás-fejlesztő Pénzügyi Zrt. tevékenységének célja, hogy a kis- és középvállalkozások tőkeellátottságát javítsa, és ezzel nemcsak hitelképességüket növelje, de erősítse piaci helyzetüket, versenyképességüket, innovációs képességüket és elősegítse technológiai fejlődésüket.

A társaság döntően állami forrásokból gazdálkodik, és üzleti alapon működik. A befektetési céltársaságai azok a kis- és középvállalkozások, melyeknek termelő berendezések vásárlásához, vagy piaci részesedésük növeléséhez, illetve hatékonyságuk javítására irányuló egyéb eszközök beszerzéséhez külső forrásokra van szükségük, tőkestruktúrájuk (alacsony jegyzett tőkéjük) azonban a tiszta banki finanszírozást általában nem teszi lehetővé.

A Kisvállalkozás-fejlesztő Pénzügyi Zrt. jellemzően olyan korlátolt felelősségű társaságokba vagy részvénytársaságokba fektet be, amelyek legalább két teljes lezárt üzleti évvel, megfelelő piaci pozícióval, eredményes gazdálkodási múlttal és további fejlődési potenciállal rendelkeznek, amelyet azonban a vállalkozás tőkehiány miatt nem tudnak kihasználni. A társaság működő vállalkozások mellett üzletileg alaposan átgondolt induló vállalkozásokba is befektet.

A kihelyezhető tőke összege 10 és 100 millió forint között mozoghat, a részesedése legfeljebb 49 % lehet, a befektetés időtartama jellemzően 3-5 év.

A KvfP üzleti aktivitása 2005-2006-ban

	2005		2006	
	db	millió Ft	db	millió Ft
Beérkezett kérelem	61	3 559	62	3 618
Kötelezettségvállalások			19	1 126
Ebből: KKV			19	1 126
Megkötött szerződések	6	380	16	876
Ebből: KKV	6	380	16	876

Forrás: KvfP Zrt

d) Beszállítói Befektető Zrt.

A társaság a beszállító, vagy beszállítónak váló hazai kis- és középvállalkozások fejlődéséhez járult hozzá tőkebefektetéssel, ugyanakkor kész volt innovatív (inkubációs) projektekbe is tőkét befektetni. Minden egyes döntésnél jelentősége

volt a munkahelyteremtésnek (munkahelyek megőrzése), a magasabb hozzáadott érték létrehozásának, az önálló fejlesztési tevékenységnek, a minőségügyi jellemzők fejlesztésének és a környezetbarát tevékenységnek.

A Beszállítói Befektető Zrt. célja a 3 éves múlttal rendelkező, fejlődési pályán lévő, beszállító kis- és középvállalkozások részére fejlesztési tőke juttatása volt, valamint azon 3 éves múlttal nem rendelkező, vagy induló, innovatív kis- és középvállalkozások induló szakaszának finanszírozása, melyek beszállítóvá válhatnak. A preferált szektorok közé a feldolgozóipar, a környezetvédelem, orvosi berendezések gyártása, egészségügyi szolgáltatások, biotechnológia; logisztikai ipar és szolgáltatások, megújuló energiatermelés, innovatív infrastruktúra fejlesztése tartozott. Kisebbségi részesedés mellett a befektetett tőke nagysága 2005-ben 20-tól 250 millió forintig, 2006-ban 50-től 500 millió Ft-ig terjedhetett, a befektetés időtartama 2005-ben 3-5 év, 2006-ban 3-7 év volt.

A Beszállítói Befektetési Zrt. üzleti aktivitása 2006-ban

	2005		2006	
	db	millió Ft	db	millió Ft
Beérkezett kérelem	31	3 500	38	7 177
Kötelezettségvállalások	4	414	8	1 069
Ebből: KKV	4	414	8	1 069
Megkötött szerződések	2	231	3	213
Ebből: KKV	2	231	3	213

Forrás: Beszállítói Befektetési Zrt.

4.2.6.2. Informatikai Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt.

Az Informatikai Kockázati Tőkealapot és Alapkezelő Rt.-t 2002 júniusában a – PSZÁF engedélyével – alapította meg a Regionális Fejlesztési Holding Rt., és megbízta a 3,1 milliárd forintos Innovációs Kockázati Tőkealap kezelésével. A tőkealap célja, hogy segítse az informatikai és a távközlés terén tevékenykedő induló és kezdeti fejlődési szakaszában lévő vállalkozásokat kockázati tőkebefektető tevékenységével, elősegítve ezzel a hazai információs társadalom létrejöttét és az e-szektorban zajló innovációs tevékenység eredményeinek üzleti célú hasznosítását. A Tőkealap azokat a befektetéseket preferálja, amelyek a foglalkoztatás növelését, magasabb technológiai szint és know-how bevezetését és alkalmazását szolgálják, vagy további exportlehetőséget teremtenek.

A Tőkealap egyaránt finanszíroz korai és expanziós fejlődési szakaszban lévő vállalkozásokat úgy, hogy a portfólió kialakítása során törekszik az egyes fejlődési szakaszba tartozó cégek arányos képviselésére. Az egy vállalkozásba befektethető tőke összege 50-450 m Ft között mozoghat. A tulajdonszerzés mértéke 25-49%, de minden esetben szükséges a legalább 25 % +1 szavazat biztosítása. Átmenetileg elképzelhető az is, hogy többségi vagy meghatározó tulajdonrészt szerez a Tőkealap a vállalkozásban. A befektetési időtartama 3-tól 7 évig terjed.

2005-ben az IKTA 1 befektetést valósított meg 380 millió Ft értékben. Egy befektetés pedig az elvárt hozammal megtérült. 2006-ban 4 db befektetésről döntött a társaság 931 millió Ft összegben.

Az Informatikai Kockázati Tőkealap (IKTA) üzleti aktivitása 2005-2006-ban

	2005		2006	
	db	Millió Ft	db	Millió Ft
Beérkezett kérelem	5	1250	11	2400
Kötelezettségvállalások	1	380	4	1301
Ebből: KKV	1	380	4	1301
Megkötött szerződések	1	380	4	1301
Ebből: KKV	1	380	4	1301

Forrás: Informatikai Kockázati Tőkealap (IKTA)

4.2.6.3. Magyar Fejlesztési Bank Rt. Fejlesztés Tőkebefektetési Programja

A Magyar Fejlesztési Bank Rt. Fejlesztési Tőkebefektetési Programjának bevezetésére 2003. júliusában került sor. A Program elsősorban a kis- és középvállalkozások versenyképességének megalapozását, annak fokozását, valamint strukturális, regionális és színvonalbeli felzárkózását szolgálta. További célja volt, hogy a hazai szektor hosszú távon is megfelelő versenyhelyzetben maradjon az uniós tagállamok kis- és középvállalkozásaival szemben.

A Program keretében az MFB által közvetlenül tőkeemelésre fordítható összeg mértéke vállalkozásonként 50-500 millió forint volt. A tőkebefektetés időtartama legfeljebb 5 év lehetett. Az MFB tulajdonrésze nem haladhatta meg a vállalkozás megemelt jegyzett tőkéjének 49%-át. Az elvárt éves hozam a KSH által hivatalosan közzétett infláció mértékét legfeljebb 6%-kal meghaladó összeg volt.

A Kis- és Középvállalkozás Fejlesztési Tőkebefektetési Program eredményei

Év	Befogadott kérelem		Folyósított	
	db	Mrd Ft	db	Mrd Ft
2005	216	101,5	19	8,4
2006	231	106,8	24	9,0

Forrás: MFB

4.2.6.4. Start Tőkegarancia Zrt.

A Start Tőkegarancia 2006. májusában 50 millió Ft jegyzett tőkével alakult. Alapítója 51%-ban a Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, 49%-ban a Corvinus Nemzetközi Befektetési Zrt. A Start Zrt. tevékenységének pénzügyi alapját a Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány kezelésében lévő - a Német Szövetségi Köztársaság által vállalkozásfejlesztési célra folyósított keret -, 2006. december 31-én 6,1 milliárd Ft értékű Start Garancia Alap képezi, melynek terhére a Start Zrt. üzleti alapon, kezességvállalás formájában különféle pénzügyi termékekkel áll befektetők, pénzügyintézetek és vállalkozók rendelkezésére. A Start Zrt. a hazai piacon elsőként jelent meg tőkegarancia-termékkel. A társaság célja, hogy tőkegarancia és kezességvállalás révén elősegítse a kis- és középvállalkozók tőkefinanszírozáshoz és Európai Unió támogatásokhoz történő hozzájutását. A társaság 2006. októberében kezdte meg üzleti tevékenységét, ügyfelek fogadását.

A Start Zrt. egyedi befektetési tőkegaranciájával korai stádiumban lévő, innovatív, kockázatos kis- és középvállalkozások tőkefinanszírozását kívánja elősegíteni

azáltal, hogy a kockázat egy részét a Start Zrt. garancia díj ellenében átvállalja a befektetőtől. A magyar kis- és középvállalkozásokba tőkeemeléssel, pénzbeli hozzájárulással megvalósított befektetés 50-80%-át a Start Zrt. megtéríti, amennyiben a befektetést fogadó vállalkozás a futamidő alatt felszámolás vagy végelszámolás alá kerül. A tőkegarancia összege 5-100 millió Ft, a futamidő max. 5 év. Garanciadíj évi 1-4%. A kedvezményezettel kötött megállapodás alapján a befektetésnek a garancia futamidején belül történő értékesítése esetén legfeljebb a befektetés garantált részére jutó hozam 10%-a a Start Zrt-t illeti meg. Kedvezményezettek: professzionális pénzügyi befektetők, azaz kockázati tőke-alapok, befektetési társaságok és magánszemélyek (üzleti angyalok).

Portfólió tőkegarancia termékével a társaság ösztönözni kívánja a magyarországi bejegyzésű kis- és középvállalkozások tőkefinanszírozását végző kockázati tőkealapok létrehozását, azáltal, hogy a kockázatok egy részét átvállalja a befektetőktől. A tőkegarancia összege 500-1000 millió Ft, a tőkegarancia mértéke az alap tőkéjének legfeljebb 50%-a. A futamidő 7-12 év, a garanciadíj évi 1-4% + legfeljebb 5 %-os hozamrészesedés. A kedvezményezettek új alapítású, Magyarországon bejegyzett kockázati tőkealapok, amelyek eszközeik legalább 60%-át kis- és középvállalkozásokba fektetik, tőkeemelés formájában. A kockázati tőkealap lezárásakor a Start Zrt. megtéríti a tőkeveszteség 50%-át.

A Start Zrt. közvetlen pályázati kezességvállalás termékét, melyet 2007-ben vezetett be, a Nemzeti Fejlesztési Terv és az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében kiírt pályázatokon vissza nem térítendő Európai Uniós támogatást elnyerő hazai kis- és középvállalkozások vehetik igénybe. A közvetlen pályázati kezességvállalás termék lehetővé teszi, hogy a kis- és középvállalkozások tehermentes ingatlan vagy bankgarancia hiányában a Start, mint garanciaszervezet kezességvállalásával teljesíthessék a vissza nem térítendő Európai Uniós támogatás megszerzéséhez szükséges biztosítéki feltételeket. A Start Zrt. legalább 5 és legfeljebb 100 millió Ft értékben vállal kezességet a nyertes pályázó teljesítéséért, mind a megvalósítási, mind a fenntartási időszakban. A termék igénybevétele szélesíti a támogatást elnyert vállalkozás pénzügyi mozgásterét, mivel a Start Zrt. fedezetet nem kér ügyfelétől.

Start Tőkegarancia Pénzügyi Szolgáltató Zrt. üzleti aktivitása 2006-ban

	2006	
	db	Millió Ft
Beérkezett kérelem	2	180
Kötelezettségvállalások	0	0
Ebből: KKV	0	0
Megkötött szerződések	0	0
Ebből: KKV	0	0

Forrás: Start Tőkegarancia Pénzügyi Szolgáltató Zrt.

2006-ban szerződés megkötésére nem került sor.

4.3. A kis- és középvállalkozások részesedése az egyéb állami támogatásokból

A mikro-, kis- és középvállalkozásoknak támogatást nyújtó minisztériumok és állami hivatalok adatai szerint 2005-ben és 2006-ban a korábbi évekhez hasonlóan számos

minisztérium és egyéb állami intézmény segítette a kis- és középvállalkozásokat elsősorban vissza nem térítendő pályázati támogatások nyújtásával.

2005-ben és 2006-ban jelentős számú mikro-, kis- és középvállalkozás részesült vissza nem térítendő támogatásban a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium és háttérintézményei keretében meghirdetett pályázati támogatásokon keresztül. 2005-ben a GKM által nyújtott támogatások 72%-ából, 2006-ban 94%-ából a mikro-, kis- és középvállalkozások részesültek. A két évben 48 700 kis- és középvállalkozás jutott támogatáshoz összesen közel 26,5 milliárd forint értékben. Ez a tárca által kifizetett összes támogatás 53%-át, illetve 57%-át tette ki az utóbbi két évben.

Jelentős számú kedvezményezettje volt még a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium keretében kifizetett támogatásoknak is. Ez azzal magyarázható, hogy a minisztérium a mikrovállalkozások körébe sorolja a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvénytől eltérően a mikrovállalkozásokhoz hasonló körülmények között működő, azonban jogilag vállalkozásoknak nem minősülő őstermelőket is. Tekintettel a hasonló működési feltételekre, az összesítés során az őstermelőknek nyújtott támogatásokat is figyelembe vették. 2005-ben közel 571 270, 2006-ban mintegy 388 570 alkalommal részesítette támogatásban az FVM a pályázókat összesen 305,5 milliárd forint, illetve 365,3 milliárd forint értékben.

2005-ben a Pénzügyminisztérium és a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal támogatásaiból részesültek még magasabb számban mikro-, kis- és középvállalkozások. A Pénzügyminisztérium pályázatain keresztül több mint 1500 esetben jutottak kis- és középvállalkozások összesen közel 18,3 milliárd forint összegben támogatáshoz. A Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal pályázatainak keretében több mint 1000 vállalkozó részesült összesen 7,9 milliárd forint összegű támogatásban. 2006-ban a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, és a Pénzügyminisztérium által meghirdetett pályázati támogatásokból részesültek nagyobb számban a kis- és középvállalkozók. A Nemzeti Fejlesztési Ügynökségen keresztül az Európai Unió társfinanszírozásával meghirdetett pályázatokon keresztül 2900 esetben összesen mintegy 29 milliárd forint összegben, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium és Pénzügyminisztérium pályázatain keresztül több mint 2800, illetve közel 2100 esetben összesen 5,2, illetve 19,3 milliárd forint összegben részesültek kis- és középvállalkozások támogatásban.

Az alábbi táblázatok részletesen mutatják be vállalati méretkategóriánként az egyes tárcák programjai keretében támogatást nyert vállalkozások számát az adott méretkategória arányát az összes nyertes pályázón belül. A táblázatok tartalmazzák továbbá a kifizetett támogatások összegét, valamint az adott kategória arányát kifizetett összes támogatáshoz képest. A táblázatok kifizetés-szemléletben tartalmazzák az adatokat. Ez azt jelenti, hogy azokat az eseteket szerepeltetik, ahol a kifizetésekre a tárgyévben került sor. A támogatottak darabszáma a nyertes alkalmakat mutatja, tehát halmozódás lehetséges akkor, ha egy vállalkozás részére egy tárcától több jogcímen is történt kifizetés.

Az egyes minisztériumok és állami hivatalok által kifizetett támogatások a 2005. évben

	Minisztériumok	Támogatott (db)	Arány (%)	Összeg (M Ft)	Arány (%)
Mikro- vállalkozásoknak kifizetett támogatások	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium	20 354	56%	6974,8	15%
	Egészségügyi Minisztérium	4	9%	5,7	1%
	Foglalkoztatási és Munkaügyi Minisztérium	38	9%	605,5	6%
	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	308 653	52%	97165,6	25%
	Ifjúsági-, Családügyi és Szociális Minisztérium	8	28%	8,3	7%
	Informatikai és Hírközlési Minisztérium	6	6%	41,8	3%
	Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	10	0%	688,0	7%
	Külügyminisztérium	15	45%	10,9	4%
	Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma	53	1%	30,0	0%
	Miniszterelnöki Hivatal	77	8%	1 338,3	8%
	Nemzeti Kutatási és Technológiafejlesztési Hivatal	233	6%	1 407,0	6%
	Országos Területfejlesztési Hivatal	70	8%	734,0	6%
	Pénzügyminisztérium	786	46%	1 880,0	3%
	Mikrovállalkozásoknak kifizetett támogatások összesen		330 307	51%	110 889,9
Mikrovállalkozásoknak kifizetett támogatások mikrovállalkozások nélkül		21 654		13 724,3	
Kis- vállalkozásoknak kifizetett támogatások	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium	5 280	14%	8 278,0	18%
	Egészségügyi Minisztérium	0	0%	0,0	0%
	Foglalkoztatási és Munkaügyi Minisztérium	44	10%	288,8	3%
	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	191 579	33%	126 892,4	33%
	Ifjúsági-, Családügyi és Szociális Minisztérium	6	21%	22,6	20%
	Informatikai és Hírközlési Minisztérium	39	40%	409,0	33%
	Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	27	1%	1 948,0	19%
	Külügyminisztérium	6	18%	99,8	40%
	Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma	0	0%	0,0	0%
	Miniszterelnöki Hivatal	56	6%	495,9	3%
	Nemzeti Kutatási és Technológiafejlesztési Hivatal	427	11%	3 364,0	14%
	Országos Területfejlesztési Hivatal	58	6%	632,1	5%
	Pénzügyminisztérium	430	25%	5 728,0	10%
	Kisvállalkozásoknak kifizetett támogatások összesen		197 952	31%	148158,6
Közép- vállalkozásoknak kifizetett támogatások	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium	800	2%	8 709,8	19%
	Egészségügyi Minisztérium	0	0%	0,0	0%
	Foglalkoztatási és Munkaügyi Minisztérium	31	7%	408,9	4%
	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	71 036	12%	81 485,3	21%
	Ifjúsági-, Családügyi és Szociális Minisztérium	1	3%	2,8	2%
	Informatikai és Hírközlési Minisztérium	43	44%	459,3	37%
	Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	52	2%	2 473,0	24%
	Külügyminisztérium	0	0%	0,0	0%
	Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma	766	11%	929,0	13%
	Miniszterelnöki Hivatal	27	3%	855,0	5%
	Nemzeti Kutatási és Technológiafejlesztési Hivatal	376	10%	3 195,0	13%
	Országos Területfejlesztési Hivatal	44	5%	944,3	7%
	Pénzügyminisztérium	340	20%	10 689,0	19%
	Középvállalkozásoknak kifizetett támogatások összesen		73 516	11%	110 151,4

Mikro-, kis- és középvállalkozásoknak kifizetett támogatás összesen	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium	26 434	72%	23 962,6	53%
	Egészségügyi Minisztérium	4	9%	5,7	1%
	Foglalkoztatási és Munkaügyi Minisztérium	113	26%	1 303,2	12%
	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	571 268	97%	305 543,3	79%
	Ifjúsági-, Családügyi és Szociális Minisztérium	15	52%	33,7	29%
	Informatikai és Hírközlési Minisztérium	88	90%	910,1	73%
	Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	89	9%	5 109,0	50%
	Külügyminisztérium	21	64%	110,7	44%
	Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma	819	12%	959,0	14%
	Miniszterelnöki Hivatal	160	17%	2 689,2	16%
	Nemzeti Kutatási és Technológiafejlesztési Hivatal	1 036	27%	7 966,0	32%
	Országos Területfejlesztési Hivatal	172	19%	2 310,4	18%
	Pénzügyminisztérium	1 556	91%	18 297,0	32%
KKV-knak kifizetett támogatások összesen	601 775	94%	369 199,9	64%	
KKV-knak kifizetett támogatások FVM mikrovállalkozások nélkül	293 122		272 034,3		
Összes kifizetett támogatás	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium	36 551	100%	45 326,8	100%
	Egészségügyi Minisztérium	45	100%	411,0	100%
	Foglalkoztatási és Munkaügyi Minisztérium	437	100%	10 997,3	100%
	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	589 123	100%	386 276,8	100%
	Ifjúsági-, Családügyi és Szociális Minisztérium	29	100%	114,6	100%
	Informatikai és Hírközlési Minisztérium	98	100%	1 249,8	100%
	Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	2 138	100%	10 189,0	100%
	Külügyminisztérium	33	100%	250,3	100%
	Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma	6 740	100%	6 952,0	100%
	Miniszterelnöki Hivatal	966	100%	17 222,9	100%
	Nemzeti Kutatási és Technológiafejlesztési Hivatal	3 907	100%	24 679,0	100%
	Országos Területfejlesztési Hivatal	909	100%	12 770,3	100%
	Pénzügyminisztérium	1 716	100%	57 540,0	100%
Mindösszesen	642 692	100%	573 979,9	100%	
Mindösszesen FVM mikrovállalkozások nélkül	334 039		476 814,3		

Forrás: Az egyes minisztériumok és állami hivatalok adatai

Az FVM adatai nem csak a mikro-, kis- és középvállalkozásoknak, hanem az őstermelőknek kifizetett támogatásokat is tartalmaznak. (Az őstermelők a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény szerint nem tartoznak a mikro-, kis- és középvállalkozások körébe, azonban a támogatásokkal foglalkozó Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalok nyilvántartási rendszerükben az őstermelőket a nemzeti agrárkár-enyhítési rendszerről szóló 2006. évi LXXXVIII. törvény végrehajtásainak szabályairól szóló 88/2006. (XII. 28.) FVM rendelet 5. számú melléklete alapján mikrovállalkozásnak minősítik.) Az FVM az őstermelőknek kifizetett támogatásokat a mikrovállalkozásoknak kifizetett támogatások között tartja számon.

2005-ben a minisztériumok és állami hivatalok több mint 601 000 esetben fizettek ki támogatást mikro-, kis- és középvállalkozások részére összesen mintegy 370 milliárd

forint értékben. Az FVM által a mikrovállalkozásoknak kifizetett támogatásokkal nem számolva 2005-ben mintegy 293 000 alkalommal fizettek ki támogatást mikro-, kis- és középvállalkozások részére 272 milliárd forint összegben.

Az egyes minisztériumok és állami hivatalok által kifizetett támogatások a 2006. évben

	Minisztériumok	Támogatott (db)	Arány (%)	Összeg (M Ft)	Arány (%)
Mikro- vállalkozásoknak kifizetett támogatások	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium	18 207	77%	1 020,4	23%
	Egészségügyi Minisztérium	4	2%	8,8	1%
	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	153 839	38%	184 453,0	47%
	Informatikai és Hírközlési Minisztérium	8	53%	74,0	23%
	Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	2	1%	6,0	0%
	Külügyminisztérium	5	28%	51,1	21%
	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség	1326	43%	8 907,9	10%
	Nemzeti Kulturális Alap Igazgatósága	36	1%	46,0	0%
	Nemzeti Kutatási és Technológiafejlesztési Hivatal	440	17%	2 136,0	10%
	Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium	102	4%	1 212,9	5%
	Pénzügyminisztérium	1 375	63%	3 093,0	7%
	Szociális és Munkaügyi Minisztérium	1 869	44%	2 901,9	33%
Mikrovállalkozásoknak kifizetett támogatások összesen		177 213	40%	203 911,0	34%
Mikrovállalkozásoknak kifizetett támogatások FVM mikrovállalkozások nélkül		23 374		19 458	
Kis- vállalkozásoknak kifizetett támogatások	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium	3 789	16%	599,0	14%
	Egészségügyi Minisztérium	3	2%	7,4	1%
	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	208 045	52%	154 141,0	40%
	Informatikai és Hírközlési Minisztérium	2	13%	24,0	7%
	Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	10	4%	113,0	1%
	Külügyminisztérium	3	17%	63,0	26%
	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség	1 098	35%	10 147,9	11%
	Nemzeti Kulturális Alap Igazgatósága	0	0%	0,0	0%
	Nemzeti Kutatási és Technológiafejlesztési Hivatal	259	10%	3 118,0	14%
	Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium	89	3%	1 222,7	5%
	Pénzügyminisztérium	420	19%	5 374,0	12%
	Szociális és Munkaügyi Minisztérium	646	15%	1 200,5	13%
Kisvállalkozásoknak kifizetett támogatások összesen		214 364	48%	176 010,5	29%
Közép- vállalkozásoknak kifizetett támogatások	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium	317	1%	898,6	20%
	Egészségügyi Minisztérium	1	1%	2,4	0%
	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	26 688	7%	26 726,0	7%
	Informatikai és Hírközlési Minisztérium	5	33%	223,0	69%
	Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	17	7%	358,0	4%
	Külügyminisztérium	2	11%	74,2	31%
	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség	476	15%	9 990,5	11%
	Nemzeti Kulturális Alap Igazgatósága	539	12%	1 325,0	14%
	Nemzeti Kutatási és Technológiafejlesztési Hivatal	238	9%	3 680,0	17%
	Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium	82	3%	1 543,9	6%
	Pénzügyminisztérium	275	13%	10 856,0	24%

	Szociális és Munkaügyi Minisztérium	316	7%	1 150,8	13%
Középvállalkozásoknak kifizetett támogatások összesen		28 956	6%	56 828,4	9%

Mikro-, kis- és középvállalkozásoknak kifizetett támogatás összesen	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium	22 313	94%	2 518,7	57%
	Egészségügyi Minisztérium	8	5%	18,6	1%
	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	388 572	97%	365 320,0	94%
	Informatikai és Hírközlési Minisztérium	15	100%	321,0	100%
	Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	29	11%	477,0	6%
	Külügyminisztérium	10	56%	188,3	79%
	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség	2 900	93%	29 046,5	33%
	Nemzeti Kulturális Alap Igazgatósága	575	13%	1 371,0	15%
	Nemzeti Kutatási és Technológiafejlesztési Hivatal	937	35%	8 934,0	40%
	Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium	273	10%	3 979,5	15%
	Pénzügyminisztérium	2 070	95%	19 322,0	43%
	Szociális és Munkaügyi Minisztérium	2 831	66%	5 253,2	59%
	KKV-knak kifizetett támogatások összesen		420 533	94%	436 749,8
KKV-knak kifizetett támogatások FVM mikrovállalkozások nélkül		266 694		252 296,8	
Összes kifizetett támogatás	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium	23 633	100%	4 408,6	100%
	Egészségügyi Minisztérium	162	100%	1 394,8	100%
	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	402 363	100%	389 731,0	100%
	Informatikai és Hírközlési Minisztérium	15	100%	321,0	100%
	Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	257	100%	8 566,0	100%
	Külügyminisztérium	18	100%	239,2	100%
	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség	3 107	100%	89 067,9	100%
	Nemzeti Kulturális Alap Igazgatósága	4 415	100%	9 342,0	100%
	Nemzeti Kutatási és Technológiafejlesztési Hivatal	2 641	100%	22 068,0	100%
	Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium	2 634	100%	26 041,2	100%
	Pénzügyminisztérium	2 169	100%	45 092,0	100%
	Szociális és Munkaügyi Minisztérium	4 269	100%	8 905,5	100%
	Mindösszesen		445 683	100%	605 177,1
Mindösszesen FVM mikrovállalkozások nélkül		291 844		420 724,1	

Forrás: Az egyes minisztériumok és állami hivatalok adatai

Az FVM adatai nem csak a mikro-, kis- és középvállalkozásoknak, hanem az őstermelőknek kifizetett támogatásokat is tartalmaznak. (Az őstermelők a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény szerint nem tartoznak a mikro-, kis- és középvállalkozások körébe, azonban a támogatásokkal foglalkozó Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalok nyilvántartási rendszerükben az őstermelőket a nemzeti agrárkár-enyhítési rendszerről szóló 2006. évi LXXXVIII. törvény végrehajtásainak szabályairól szóló 88/2006. (XII. 28.) FVM rendelet 5. számú melléklete alapján mikrovállalkozásnak minősítik.) Az FVM az őstermelőknek kifizetett támogatásokat a mikrovállalkozásoknak kifizetett támogatások között tartja számon.

2006-ban több mint 420 000 esetben fizettek ki támogatást mikro-, kis- és középvállalkozásoknak közel 437 milliárd forint összegben. Az FVM által a mikrovállalkozásoknak kifizetett támogatásokkal nem számolva 2006-ban 266 600 alkalommal kaptak támogatást a vállalkozások összesen mintegy 252 milliárd forint összegben.

4.4. A mikro-, kis- és középvállalkozások részesedése a közbeszerzésekben

A 2005. év során a mikro-, kis- és középvállalkozói szektor 66,8%-át adta a nyertes ajánlattevőknek, míg a közbeszerzés során elnyerhető összegből 41%-ban, összesen 529 441 millió forint értékben részesedett. 2006-ban a mikro-, kis- és középvállalkozások összesen 3 342 esetben nyertek közbeszerzési pályázaton, ami több mint 67%-os részarányt jelent az összes ajánlattevő között. A szektor vállalkozásai összesen 579 271 millió forint értékű közbeszerzést nyertek el, amely 34,4%-át teszi ki a 2006-ban elnyert közbeszerzések együttes értékének. 2006-ban a korábbi évekhez képest a közbeszerzési pályázatok nyertes ajánlattevői körében jelentősen növekedett a mikrovállalkozások, kisebb mértékben a középvállalkozások száma. Annak ellenére, hogy a kis- és középvállalkozások részesedése a közbeszerzések összértékéből 34%-ra csökkent, az általuk elnyert közbeszerzési összeg a 2005. évhez képest viszont 50 Mrd forinttal nőtt.

A 2000-2006. évben kiírt közbeszerzési pályázatok nyertes ajánlattevőinek adatai

	Nyertes ajánlattevők		Nyertes ajánlatok	
	száma	aránya (%)	összege (millió Ft)	aránya (%)
2000.				
Mikrovállalkozás	274	7,4	25 075	4,8
Kisvállalkozás	695	18,7	85 897	16,4
Középvállalkozás	933	25,1	146 160	27,9
MKKV-k összesen	1 902	51,3	257 132	49,1
Összes pályázat	3 710	100,0	523 650	100,0
2001.				
Mikrovállalkozás	278	7,2	25 604	4,2
Kisvállalkozás	914	23,7	86 867	14,3
Középvállalkozás	1 325	34,4	245 438	40,4
MKKV-k összesen	2 517	65,4	357 909	58,9
Összes pályázat	3 846	100,0	606 943	100,0
2002.				
Mikrovállalkozás	309	7,3	23 333	2,9
Kisvállalkozás	1 006	23,7	69 734	8,7
Középvállalkozás	1 473	34,7	283 405	35,2
MKKV-k összesen	2 788	65,7	376 472	46,8
Összes pályázat	4 243	100,0	804 643	100,0
2003.				
Mikrovállalkozás	293	7,8	18 700	3,4
Kisvállalkozás	884	23,5	50 533	9,0
Középvállalkozás	1 268	33,7	232 770	41,7
MKKV-k összesen	2 445	65,0	302 003	54,1
Összes pályázat	3 767	100,0	558 353	100,0

2004.				
Mikrovállalkozás	355	9,7	21 498	1,9
Kisvállalkozás	830	22,7	83 837	7,4
Középvállalkozás	1 468	40,1	415 959	36,8
MKKV-k összesen	2 653	72,5	521 294	46,1
Összes pályázat	3 658	100,0	1 129 722	100,0
2005.				
Mikrovállalkozás	416	10,9	30 514	2,4
Kisvállalkozás	909	24,0	110 113	8,5
Középvállalkozás	1 204	31,8	388 814	30,1
MKKV-k összesen	2 529	66,8	529 441	41,0
Összes pályázat	3 782	100,0	1 291 319	100,0
2006.				
Mikrovállalkozás	495	9,9	46 625	2,8
Kisvállalkozás	1 216	24,5	163 981	9,7
Középvállalkozás	1 631	32,9	368 665	21,9
MKKV-k összesen	3 342	67,4	579 271	34,4
Összes pályázat	4 957	100,0	1 685 788	100,0

Forrás: Közbeszerzések Tanácsa

5. Vállalkozásfejlesztési politika 2005-2006. évi eredményeinek összefoglalása

A kis- és középvállalkozások fejlesztésének 2003-2006. évi stratégiáját, a 1213/2002. (XII. 23.) Korm. határozattal elfogadott Széchenyi Vállalkozásfejlesztési Program (SZVP) jelentette. A program a kis- és középvállalkozások versenyképességének növelését, fejlesztésének, modernizációjának elősegítését, a vállalkozások esélyegyenlőségének javítását, vállalkozásbarát szabályozási környezet kialakítását, EU támogatások igénybevételének elősegítését tűzte ki célul. A Széchenyi Vállalkozásfejlesztési Programnak nem voltak számszerűen, indikátorokkal mérhető céljai, a program általánosan fogalmazott meg célkitűzéseket.

A célkitűzések megvalósulását számos program segítette.

A Széchenyi Vállalkozásfejlesztési Program keretében a kis- és középvállalkozások fejlesztési forrásokhoz jutását segítő intézkedések tekintetében a 1065/2003. (VII.15.) Korm. határozattal meghirdették a négy pilléren álló, számos hitelintézettel és szervezettel működtetett kedvezményes hitelrendszert, az ún. négy lépcsős hitelprogramot. Emellett egyéb, finanszírozást segítő új támogatási eszközöket (faktoring, fejlesztési tőkebefektetési intézmények) is kialakítottak.

2005-2006-ban továbbfejlesztésre került a hazai finanszírozású négy lépcsős hitelprogram, két eleme tovább működött (Mikrohitel Program és Széchenyi Kártya Program), két másik eleme (Midihitel és Európai Hitel) a 2005. május elején – a 1041/2005. (V.5.) Korm. határozattal meghirdetett – „Sikerés Magyarországért” Hitelprogramba integrálódott.

Az 1992 óta többször módosult feltételekkel működő Mikrohitel Program keretében 2005-ben 1053 vállalkozó kapott több mint 3,9 Mrd Ft összegben, 2006-ban 1378 ügyfél 5,8 Mrd Ft összegben mikrohitelt.

A 2002-ben bevezetett Széchenyi Kártya program többirányú kiterjesztéséről 2005-ben született határozat. Az 1130/2005. (XII. 23.) Korm. határozattal a program állami támogatás mellett biztosított működése 2010 végéig meghosszabbodik. 2005-ben több mint 20 000 kártyát adtak át, mely mintegy 107 Mrd Ft hitel igénybevételét biztosította, 2006-ban mintegy 21 000 volt az átadott kártyák száma több mint 120 Mrd Ft kihelyezett hitelállománnyal.

A „Sikeres Magyarországért” Vállalkozásfejlesztési Hitelprogramok keretében a vállalkozások kedvezményes kamatozású fejlesztési hitelhez juthattak. A programon keresztül 2005-ben 755 esetben 39,7 Mrd Ft értékben, 2006-ban 630 esetben folyósítottak hitelt 30 Mrd Ft értékben.

A támogatási eszközök között továbbra is helyet kaptak a pályázati úton elnyerhető vissza nem térítendő támogatások. A Kis- és Középvállalkozói Célelőirányzatból, azaz hazai forrásból finanszírozott pályázatok közül 2005-ben 4-et hirdetett meg a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium, 2006-ban 3-at. Az SZVP keretében kiírt pályázatok esetében 2005-ben 917 vállalkozó 535 millió forint támogatást, 2006-ban 83 pályázó 262,8 millió Ft támogatást nyert el.

Az Európai Unió tagjaként Magyarország 2004. január 1-től jogosulttá vált az Unió fejlesztési támogatásainak, a Strukturális Alapok forrásainak igénybe vételére. Az uniós források felhasználási területeinek szabályozása érdekében megszületett az első Nemzeti Fejlesztési Terv (2004-2006), amelyben megfogalmazott célok elérését öt operatív program szolgálta: Gazdasági Versenyképesség Operatív Program, Humán erőforrás-fejlesztés Operatív Program, Környezetvédelmi és Infrastruktúra Operatív Program, Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program, Regionális Fejlesztési Operatív Program.

Az öt operatív program keretében 2004 és 2006 között meghirdetett pályázati felhívásokon keresztül összesen 12 583 kis- és középvállalkozás részesült vissza nem térítendő támogatásban összesen több mint 192,5 milliárd forint összegben.

A kis- és középvállalkozások elsősorban a Gazdasági Versenyképesség Operatív Program keretében jutottak támogatáshoz. A program jelentős mértékben, 2005-ben és 2006-ban 21 milliárd forinttal segítette a kis- és középvállalkozások modernizációjának megvalósulását.

A vállalkozásbarát szabályozási környezet megteremtése érdekében 2006 végén kezdődött meg az Üzletre Hangolva Program kidolgozása, mely a vállalkozások adminisztratív terheinek csökkentését célozza.

Annak érdekében, hogy az Európai Unió Strukturális Alapjainak társfinanszírozásával működtetett kis- és középvállalkozói pályázatokon minél több kis- és középvállalkozás tudjon részt venni, a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium már a 2003. év második felében elindította a Multiplikátor Képzési Programot, melynek keretében pályázatok összeállítására és pályázati tanácsadásra képzett ki szakértőket. A program 2006. júniusában zárult le. A program keretében több mint 1800 pályázatíró és tanácsadó szakember képzésére került sor.

Az elmúlt időszakban a vállalkozásfejlesztési programokról készült értékelések alapján a következő tanulságok vonhatók le:

- A magyar kisvállalkozásoknak csak kisebb hányada kapott érzékelhető segítséget a vállalkozásfejlesztési rendszertől.
- Az erősen korlátozott elérés következtében a vállalkozásfejlesztési eszközök többsége nem felel meg annak a kritériumnak, hogy a verseny torzítása nélkül fejtsse ki hatását.
- A vállalkozásfejlesztési szervezetek egy részénél „rent seeking” típusú magatartás alakult ki, kevés az érdekeltség a tényleges eredményben, és az erőfeszítések jelentős részét a finanszírozási források biztosítása köti le.
- Közvetlen támogatások (pályázatok) alkalmazása esetén szükséges az adminisztratív kontroll, és így a forrásallokáció adminisztratív terhei magasak. Részből emiatt a támogatások összege méretgazdaságossági okokból magas, ami a legkisebb vállalkozások számára különösen nagy gondot okoz.
- Különösen a közvetlen támogatások esetén gyakran érvényesül az ún. holtteherhatás, vagyis a támogatások olyan fejlesztéseket finanszíroznak, amelyek támogatás nélkül is megvalósulnának.
- Elkerülhetetlen a piactorzító hatás, a kevés számú kedvezményezett olyan előnyökhöz jut a többi szereplővel szemben, amit a piaci folyamatok nem indokolnak.
- Az egyszeri beavatkozás után a programok nem folytatódnak (pl.: Lánchíd Faktoring Program), a hatás nem tartós.
- A vállalkozásfejlesztési politika nem kellő mértékben járult hozzá önállóan is működő pénzügyi és/vagy üzleti fejlesztési szolgáltatások piacainak kialakulásához. Az ilyen részpiacok fejlődése spontán módon zajlik, ami önmagában nem baj, de a rásegítő hatás ezt a folyamatot sok területen lényegesen gyorsíthatná.

6. Vállalkozásfejlesztési intézkedések 2007-ben

Kis- és középvállalkozás-fejlesztési stratégia

Az Európai Unió költségvetési periódusához igazodva a 2007-2013 közötti évekre vonatkozóan kidolgozásra került a kis- és középvállalkozások fejlesztésének stratégiája, melyet 2007. október 10-én fogadott el a Kormány.

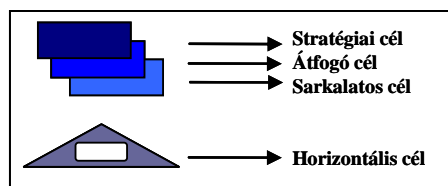
A stratégiai tervezés során végzett elemzések alapján megvizsgálásra kerültek a kis- és középvállalkozások fejlődését leginkább akadályozó tényezők. Ezek alapján a Kormány a következő területek fejlesztéséről határozott:

- szabályozási környezet,
- finanszírozási forráshoz jutás,
- vállalkozói tudás és
- vállalkozói infrastruktúra.

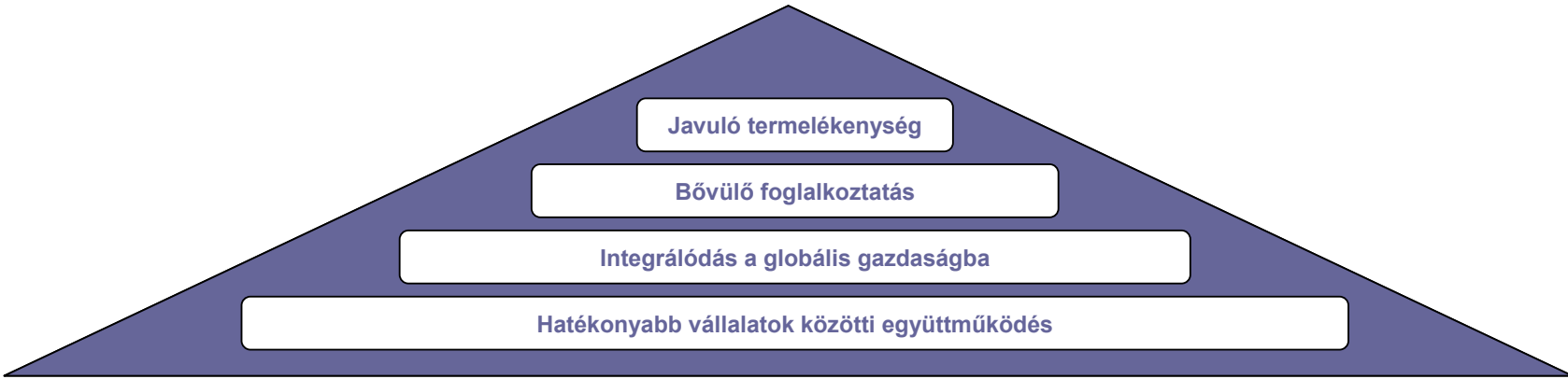
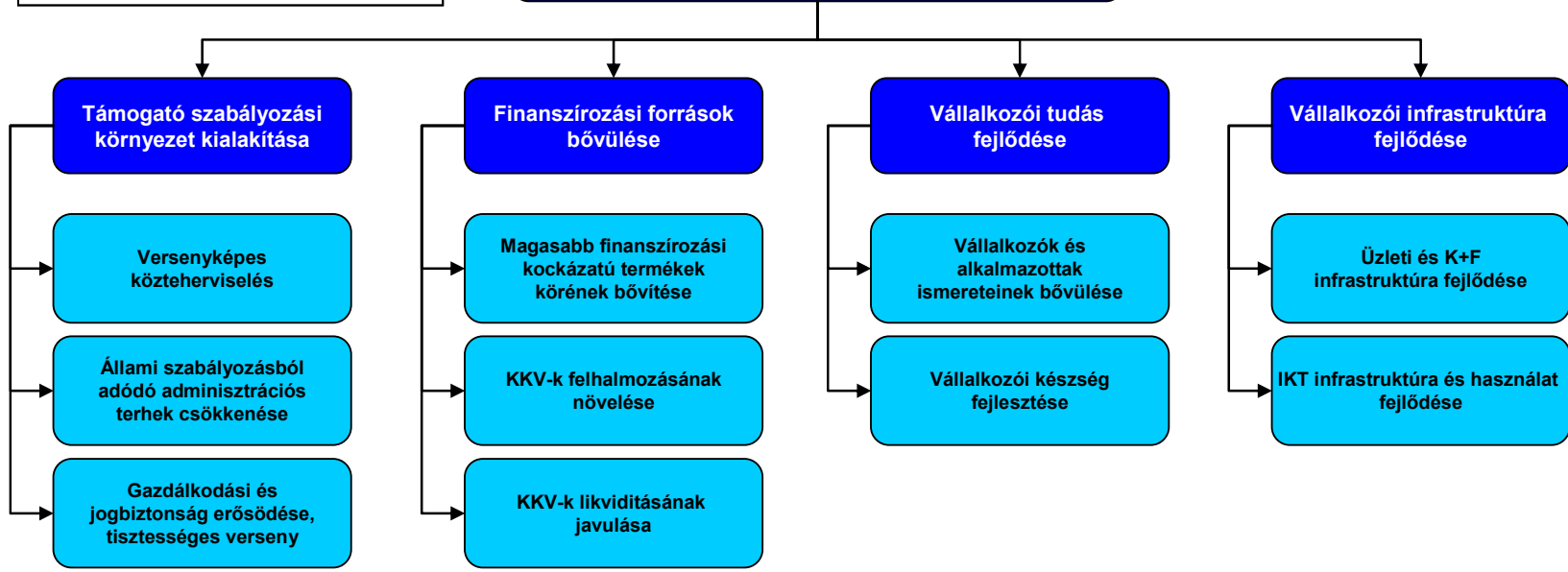
A célok definiálásakor figyelembe kellett venni, hogy az ország gazdasági fejlődése csak akkor valósulhat meg egészséges szerkezetben, ha a kis- és középvállalkozások teljes spektrumának teljesítménye érzékelhetően javul. Ezért a stratégia fő célkitűzése a kis- és középvállalkozások gazdasági teljesítményének

javítása. Horizontális céljai pedig a javuló termelékenység, a bővülő foglalkoztatás, az integrálódás a globális gazdaságba és hatékonyabb vállalatok közötti együttműködés megvalósítása.

A kis- és középvállalkozás-fejlesztési stratégia céljait az alábbi ábra mutatja be részletesen.

Kis- és középvállalkozások gazdasági teljesítményének növekedése

A kitűzött célok elérését a következő eszközcsoportok szolgálják:

- A támogató szabályozási környezet kialakítását célzó intézkedések (intézkedések az üzleti környezet javítására),
- Kötött célú állami támogatások (Uniós és hazai forrású pályázatok),
- Államilag támogatott finanszírozó eszközök (pénzügyi konstrukciók pl. mikrohitel, garancia, tőkeprogramok stb.).

A kis- és középvállalkozás-fejlesztési politika egyik legfontosabb eleme a vállalászási környezet javítása, aminek mércéje az, hogy milyen mértékben csökken a vállalászási tevékenység közvetlen és közvetett tranzakciós költsége, ezért az üzleti környezet javítását célzó reformok a vállalászásfejlesztési politika fontos részét képezik.

Az üzleti környezet javítását célzó politikát kiegészítő, közvetlen vállalászásfejlesztési eszközökre vonatkozóan a Kormány irányváltást valósít meg, ami a fejlesztési politika fokozatos, de lényegi átalakítását jelenti. A Kormány a források allokációjára növekvő mértékben piacokonform eszközöket alkalmaz, és pénzügyileg fenntartható programok működtetésére törekszik.

A fejlesztésre rendelkezésre álló források elosztása terén a legfontosabb elv, hogy az állami beavatkozások a hiányzó, vagy nem kielégítően működő piacok kifejlődéséhez járuljanak hozzá, illetve a fejlesztési programok hatékonysága és az elérhető vállalászások száma növekedjen.

Támogató szabályozási környezet kialakítása

A kis- és középvállalkozások fejlődése, munkahelyteremtő képessége, nemzetközi versenyképessége nagymértékben múlik a vállalászások működését meghatározó környezeten. A vállalászói környezetet több tényező is befolyásolja. A legfontosabbak az adminisztratív terhek nagysága, a gazdálkodási és jogbiztonság szintje, az üzleti információk elérésének lehetősége, a piaci verseny jellemzői és a vállalászásokat érintő közterhek nagysága.

Az üzleti környezet javítása érdekében kidolgozott Üzletre Hangolva program közvetetten segíti a kis- és középvállalkozásokat, célja, hogy egyszerűsített cég- és adóadminisztráció kialakítása, gazdálkodási és jogbiztonság megvalósulásának elősegítése, az üzleti információk elérhetővé tétele, tiszta és átlátható verseny biztosítása révén mérsékelje a vállalászások működésének adminisztratív költségeit, járuljon hozzá a hatékony, gyors és egyszerű eljárásrend kialakításához, erősítse az államigazgatás szolgáltató jellegét. Az üzleti környezet fejlesztésének, egyszerűsítésének eredményeként a vállalatok jelentős – nemzetgazdasági szinten is mérhető – megtakarítást érhetnek el.

A program keretében 2007-ben megkezdődtek olyan jogszabályi módosítások és fejlesztéspolitikai intézkedések megvalósítása, amelyeknek érezhető hatása lesz mind a vállalászók versenyképességére, mind a központi költségvetésre, és a GDP százalékában kifejezhető mértékű költségmegtakarítást eredményeznek a következő időszakban. Az üzleti környezet javítását célzó szabályozási és fejlesztési projektek generálására és megvalósítására évente ismétlődően kerül majd sor, figyelembe véve a versenyképességre gyakorolt hatást, költségvetési hatást és a végrehajtás időigényét.

Kötött célú állami támogatások és finanszírozó eszközök

2007 és 2013 között a hazai kis- és középvállalkozások számára az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében elsősorban a Gazdaságfejlesztési Operatív Programon keresztül érhetőek el az Európai Unió társfinanszírozásával meghirdetésre kerülő pályázati támogatások és pénzügyi konstrukciók.

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program (GOP) átfogó célja, a magyar gazdaság tartós növekedése a fizikai és a humán tőke minőségének, valamint a teljes tényezőtermelékenységnek a javításán keresztül. A GOP négy specifikus célja, prioritása:

1. kutatás-fejlesztési és innovációs kapacitás, aktivitás, illetve együttműködés növelése,
2. a vállalati (kiemelten KKV) kapacitások komplex fejlesztése,
3. az üzleti környezet fejlesztése,
4. a kis- és középvállalkozások finanszírozási forrásokhoz való hozzáféréseinek elősegítése.

A GOP egyes prioritásaira 2007-2013 között összesen 795,71 milliárd forint áll rendelkezésre.

A mikro-, kis-, és középvállalkozások vállalati kapacitásainak komplex fejlesztése prioritás keretében technológiafejlesztésre, beruházás támogatására, vállalati folyamatmenedzsment rendszerek kialakítására, e-kereskedelem, e-szolgáltatások fejlesztésére, kutatás-fejlesztési tevékenység, valamint K+F és technológiai együttműködések, logisztikai központok fejlesztésére, tanácsadásra, informatikai fejlesztésekre pályázhatnak a vállalkozások.

Magyarországon jelenleg a vállalkozások 80%-a gazdálkodik hitelek nélkül, míg a fejlett nyugat-európai országokban csak a 20–30%-uk. Ennek oka, hogy a bankok a magas tranzakciós költségek, a magasabb kockázat és a megfelelő fedezetek hiánya miatt a kisebb vállalkozások jelentős részének jelenleg nem nyújtanak hitelt. A 2007-2013-as tervezési időszakban az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) –(NFT II.) Gazdaságfejlesztési Operatív Programjának (GOP) 4. prioritása keretében meghirdetésre kerülő pénzügyi programok (hitel, garancia, tőke) a hozzájuk kapcsolódó tanácsadással együtt több területen is jelentősebb mértékben kívánják javítani a mikro-, kis-, és középvállalkozások külső forrásbevonásának lehetőségeit. Az uniós és hazai társfinanszírozásból erre a célra allokált összeg az operatív programból egy ún. holding alapba kerül, amelyet pénzügyi közvetítőkön keresztül, a mikro-, kis- és középvállalkozások finanszírozási forrásokhoz való hozzájutásának megkönnyítésére kívánunk felhasználni 2007-2013 között.

A bankszektor (MFB és EXIM bankokkal) mikro-, kis- és középvállalkozásoknak nyújtott bankhitelei 2005. évben, illetve hitelállomány 2005. 12. 31-én

Megnevezés	Mikrovállalkozás		Kisvállalkozás		Középvállalkozás		Összesen	
	db	bruttó érték (millió Ft)	db	bruttó érték (millió Ft)	db	bruttó érték (millió Ft)	db	bruttó érték (millió Ft)
Tárgyidőszakban nyújtott hitelek összesen (jan.1-től halmozott)	55 424	627 792	28 902	816 389	17 162	1 155 195	101 488	2 599 376
Éven túli hitelek összesen	10 249	248 942	4 288	258 243	2 648	202 133	17 185	709 318
Éven túli forinthitelek:	5 260	106 461	2 559	85 551	1 531	80 939	9 350	272 951
ebből:beruházási hitel	1 201	23 979	812	30 925	699	35 715	2 712	90 618
Éven túli devizahitelek	4 989	142 480	1 729	172 692	1 117	121 194	7 835	436 366
Éven belüli hitelek összesen	45 175	378 850	24 614	558 146	14 514	953 063	84 303	1 890 059
Éven belüli forinthitelek:	39 673	303 457	20 925	445 011	11 916	747 654	72 514	1 496 122
ebből: export-előfinanszírozási hitel	11	302	9	662	9	2 629	29	3 593
Éven belüli devizahitelek	5 502	75 394	3 689	113 134	2 598	205 409	11 789	393 937
Hitelállomány összesen (tárgyidőszak végén)	68 204	971 109	22 956	978 275	12 970	1 000 568	104 130	2 949 952

Forrás: PSZÁF adatszolgáltatása a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumnak (auditált adat)

A szövetkezeti hitelintézeti szektor mikro-, kis- és középvállalkozásoknak nyújtott bankhitelei 2005. évben, illetve hitelállomány 2005. 12. 31-én

Megnevezés	Mikrovállalkozás		Kisvállalkozás		Középvállalkozás		Összesen	
	db	bruttó érték (millió Ft)	db	bruttó érték (millió Ft)	db	bruttó érték (millió Ft)	db	bruttó érték (millió Ft)
Tárgyidőszakban nyújtott hitelek összesen (jan.1-től halmozott)	92 271	117 676	21 498	57 723	15 277	23 651	129 046	199 050
Éven túli hitelek összesen	3 667	34 121	794	13 987	248	4 680	4 709	52 788
Éven túli forinthitelek:	3 599	31 714	777	13 194	248	4 680	4 624	49 588
ebből:beruházási hitel	1 536	14 917	458	6 862	163	2 318	2 157	24 097
Éven túli devizahitelek	68	2 407	17	792	0	0	85	3 200
Éven belüli hitelek összesen	88 604	83 555	20 704	43 736	15 029	18 971	124 337	146 263
Éven belüli forinthitelek:	88 602	83 523	20 702	43 687	15 029	18 971	124 333	146 181
ebből: export-előfinanszírozási hitel	30	87	0	0	0	0	30	87
Éven belüli devizahitelek	2	32	2	49	0	0	4	81
Hitelállomány összesen (tárgyidőszak végén)	22 868	149 039	3 187	50 296	680	12 534	26 735	211 869

Forrás: PSZÁF adatszolgáltatása a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumnak (auditált adat)

A bankszektor mikro-, kis- és középvállalkozásoknak nyújtott bankhitelei 2006. évben, illetve hitelállomány 2006.12.31-én

Megnevezés	Mikrovállalkozás		Kisvállalkozás		Középvállalkozás		Összesen	
	db	bruttó érték (millió Ft)	db	bruttó érték (millió Ft)	db	bruttó érték (millió Ft)	db	bruttó érték (millió Ft)
Tárgydőszakban nyújtott hitelek összesen (jan.1-től halmozott)	115 093	813 687	66 611	995 176	36 523	1 253 288	218 227	3 062 151
Éven túli hitelek összesen	14 394	368 512	6 217	357 731	3 428	437 536	24 039	1 163 779
Éven túli forinthitelek:	7 799	146 223	3 595	161 816	1 758	139 763	13 152	447 802
ebből: beruházási hitel	1 769	58 944	1 088	65 212	794	52 185	3 651	176 341
Éven túli devizahitelek	6 595	222 288	2 622	195 915	1 670	297 774	10 887	715 977
Éven belüli hitelek összesen	100 699	445 176	60 394	637 445	33 095	815 751	194 188	1 898 372
Éven belüli forinthitelek:	90 027	322 020	52 960	448 146	29 021	516 040	172 008	1 286 206
ebből: export- előfinanszírozási hitel	9	223	8	1 171	15	4 066	32	5 460
Éven belüli devizahitelek	10 672	123 155	7 434	189 299	4 074	299 711	22 180	612 165
Hitelállomány összesen (tárgydőszak végén)	112 850	982 190	29 998	1 022 698	15 817	1 322 768	158 665	3 327 655

Forrás: PSZÁF adatszolgáltatása a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumnak (auditált adat)

A szövetkezeti hitelintézeti szektor mikro-, kis- és középvállalkozásoknak nyújtott bankhitelei 2006. évben, illetve hitelállomány 2006.12.31-én

Megnevezés	Mikrovállalkozás		Kisvállalkozás		Középvállalkozás		Összesen	
	db	bruttó érték (millió Ft)	db	bruttó érték (millió Ft)	db	bruttó érték (millió Ft)	db	bruttó érték (millió Ft)
Tárgyidőszakban nyújtott hitelek összesen (jan.1-től halmozott)	146 216	161 190	27 530	66 278	4 034	17 663	177 780	245 131
Éven túli hitelek összesen	4 153	47 378	720	16 208	197	5 540	5 070	69 125
Éven túli forinthitelek:	4 037	42 999	695	15 020	196	5 249	4 928	63 268
ebből: beruházási hitel	1 668	59 796	377	6 826	83	1 645	2 128	68 267
Éven túli devizahitelek	116	4 378	25	1 188	1	291	142	5 858
Éven belüli hitelek összesen	142 063	113 813	26 810	50 070	3 837	12 123	172 710	176 005
Éven belüli forinthitelek:	141 392	113 491	26 806	49 640	3 837	12 123	172 710	175 254
ebből: export-előfinanszírozási hitel	319	1 413	34	414	1	15	354	1 842
Éven belüli devizahitelek	671	322	4	430	0	0	675	752
Hitelállomány összesen (tárgyidőszak végén)	33 796	169 660	5 406	70 915	915	15 292	40 117	255 867

Forrás: PSZÁF adatszolgáltatása a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumnak (auditált adat)